

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena instytucjonalna)

na Wydziale Filologicznym
Uniwersytetu Opolskiego w Opolu
dokonanej w dniach 10 – 12 maja 2012
przez zespół oceniający Polskiej Komisji

Akredytacyjnej w składzie:

- prof. dr hab. Beata Mikołajczyk, członek PKA (przewodnicząca)
- prof. dr hab. Joanna Pyszny, członek PK,
- prof. dr hab. Bożena Stawoska-Jundziłł, członek PKA
- prof. dr hab. Michał Błażejowski, ekspert PKA
- mgr Wojciech Wrona, ekspert formalno-prawny PKA oraz ekspert PKA ds. jakości kształcenia
- mgr Jacek Lewicki, przedstawiciel uczestników studiów doktoranckich
- Dawid Kolenda, przedstawiciel Parlamentu Studentów PR

Informacja o wizytacji i jej przebiegu

Wizytacja zespołu oceniającego została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wydział Filologiczny UO spełnił wymogi określone w § 6 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011r. w sprawie warunków oceny programowej i oceny instytucjonalnej m.in. w wyniku otrzymania pozytywnych ocen jakości kształcenia dla większości prowadzonych kierunków studiów („filologia polska” Uchwała Prezydium PKA nr 106/10 z dnia 11.02.2010, „kulturoznawstwo” Uchwała Prezydium PKA nr. 67/08 z dnia 14.02.2008 oraz „filologia” Uchwała Prezydium PKA nr. 573/06 z dnia 7.09.2006).

Wizytację poprzedziło sporządzenie przez przedstawicieli wizytowanego wydziału raportu samooceny. Wizytacja przebiegała według załączonego do raportu harmonogramu (załącznik 2). Władze Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do przeprowadzenia wizytacji przez zespół oceniający PKA.

załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Strategia jednostki

Tabela nr 1 Liczba osób kształcących się w Uczelni i ocenianej jednostce

Forma kształcenia	Liczba studentów		Liczba uczestników studiów doktoranckich		Liczba słuchaczy studiów podyplomowych	
	uczelni	jednostki	uczelni	jednostki	uczelni	jednostki
studia stacjonarne	10476	1890	280	75	-	-
studia niestacjonarne	4738	341	-	-	1078	51
RAZEM:	15214	2231	280	75	1078	51

Z danych zawartych w tabeli 1 wynika, że studenci 1. i 2. stopnia oraz uczestnicy studium doktoranckiego studiujący w systemie stacjonarnym stanowią łącznie 69,4% ogółu wszystkich studiujących na Uniwersytecie Opolskim. Na Wydziale Filologicznym 85,2% stanowią studenci stacjonarni. Studenci Wydziału Filologicznego stanowią 14,9% ogółu studiujących na Uniwersytecie Opolskim.

1). Ocena zbieżności strategii działalności i rozwoju jednostki z misją i strategią Uczelni, w szczególności w zakresie zapewnienia wysokiej jakości kształcenia i prowadzonych badań naukowych, a także związku z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym rynku pracy.

Wydział Filologiczny Uniwersytetu Opolskiego jest jednym z ośmiu wydziałów pierwszej wyższej uczelni w historii Śląska Opolskiego. Jego misją jest w pierwszym rzędzie prowadzenie i rozwijanie działalności naukowo-badawczej i dydaktycznej, a więc realizacja badań podstawowych w zakresie nauk humanistycznych – językoznawstwa,

literaturoznawstwa, kulturoznawstwa, a także europeistyki oraz kształcenie studentów w zakresie prowadzonych na Wydziale kierunków, specjalności i specjalizacji studiów. Obydwa te zadania realizowane są w poczuciu świadomości miejsca i rangi Uniwersytetu na mapie miasta, województwa, wielokulturowego regionu pogranicza, kraju, a także Europy i świata. Dzisiejszy Wydział Filologiczny Uniwersytetu Opolskiego funkcjonuje od 1 października 1996 r. na mocy Zarządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 maja z tegoż roku. Centralna Komisja do Spraw Tytułu i Stopni Naukowych działająca na podstawie art. 4 ustawy z dnia 12 września 1990 roku o tytule naukowym i stopniach naukowych (Dz. U. nr 65, poz. 386), po zasięgnięciu opinii Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego, przyznała z dniem 28 kwietnia 1997 roku Wydziałowi Filologicznemu UO uprawnienia do przeprowadzania przewodów i nadawania stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinach: językoznawstwo i literaturoznawstwo, a z dniem 17 grudnia 2007 r. uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie kulturoznawstwo. Decyzje te uwarunkował stan samodzielnej kadry naukowej w Instytutach: Filologii Polskiej, Filologii Wschodniosłowiańskiej, Filologii Germańskiej oraz Katedrze Kultury i Języka Francuskiego. O pozycji Wydziału Filologicznego w strukturze UO świadczy jego rozwój, zasięg i ciężar prowadzonych badań, awanse naukowe, powstawanie nowych kierunków i specjalizacji, bogata oferta edukacyjna dla studentów i doktorantów. Wydział posiada Biblioteki Wydziałowe oraz nowoczesne pracownie komputerowe, stanowiące poważne zaplecze informatyczne i multimedialne dydaktyki uniwersyteckiej i badań naukowych.

Przedstawiona przez Władze Wydziału dokumentacja dotycząca strategii jednostki na lata 2012 - 2014, jak również działania podejmowane w jednostce, wpisują się w strategię i misję Uniwersytetu Opolskiego. Wymienione powyżej dokumenty zogniskowane są wokół badań naukowych, doskonalenia kształcenia i kadr naukowych, upowszechniania wiedzy oraz pracy na rzecz regionu. Część z obszarów wymienionych w strategii jednostki zyskała konkretyzację w postaci określenia zadań strategicznych, których wykonanie będzie sprzyjać osiągnięciu założonego celu. Takiej konkretyzacji zabrakło w odniesieniu do zagadnienia współpracy z regionem.

2). Ocena czy koncepcja kształcenia obejmuje wszystkie poziomy i rodzaje studiów. Ocena spójności koncepcji kształcenia i działalności naukowo-badawczej¹ jednostki z celami określonymi w jej strategii.

Jednostka opracowała koncepcję kształcenia obejmującą studia I i II stopnia, studia doktoranckie i podyplomowe, zwane dalej „studiami”, spójną z jej celami strategicznymi, jakość kształcenia stanowi jeden z podstawowych obszarów budowania pozycji Wydziału Filologicznego.

3). Ocena czy strategia oraz koncepcja kształcenia i działalność naukowo-badawcza świadczą, iż jednostka identyfikuje swoją rolę i pozycję na rynku edukacyjnym, uwzględniając znaczenie jakości kształcenia.

Zarówno strategia, jak i koncepcja kształcenia oraz działalność naukowo – badawcza świadczą o projakościowych postawach Władz Wydziału. Wśród zadań strategicznych wyróżniono m.in.:

- dostosowanie programów kształcenia do Krajowych Ram Kwalifikacji;
- aktywizację rad programowych instytutów;
- regularną ankietyzację studentów;
- tworzenie relacji partnerskich między nauczycielami akademickimi i studentami;
- wdrażanie nowych technologii kształcenia;
- dostosowywanie oferty dydaktycznej do potrzeb rynku pracy;
- internacjonalizację procesu kształcenia;
- wspieranie rozwoju pracowników kształcenia;
- dbałość o poziom naukowy prac powstających na Wydziale.

4). Ocena roli interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w formułowaniu i realizacji strategii jednostki, w tym budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia.

Strategia jednostki została sformułowana w toku prac Rady Wydziału Filologicznego. W jej tworzeniu uczestniczyli nauczyciele akademicy, doktoranci, przedstawiciele pracowników niebędący nauczycielami oraz studenci. Udział interesariuszy zewnętrznych przewidziany został dopiero na etapie realizacji założeń strategicznych.

„Strategia Wydziału zmierza w kierunku optymalizacji treści i form kształcenia (w nawiązaniu do KRK), w tym - większą aktywizację Rad Programowych Instytutów oraz włączenie studentów do tych prac”. Działania interesariuszy zewnętrznych w kształtowaniu koncepcji strategii i misji Uczelni/Wydziału mają jedynie charakter nieformalny i to w znikomym stopniu. Brak przedstawicieli pracodawców w Radach Programowych Instytutów oraz Wydziału.

Ze względu na specyfikę prowadzonych kierunków na Studiach podyplomowych, grupa interesariuszy wewnętrznych, jakimi są słuchacze, nie uczestniczy w działaniach Rad. Nie deklarują chęci współuczestniczenia w takich pracach. Grupa ta kieruje się potrzebą zdobycia kwalifikacji (branżowych), precyzyjnie określonych w wytycznych, do wykonywania zawodu i nie uczestniczy w procesie opracowywania koncepcji i strategii Wydziału.

Zważywszy, że założenia strategii rozwoju Wydziału obejmują lata 2012 – 2014, a wizytacja miała miejsce w maju 2012 r., brak jest obecnie podstaw do oceny efektów realizacji podejmowanych działań.

Załącznik nr 3 Informacja o kierunkach studiów prowadzonych w jednostce oraz wynikach dotychczasowych ocen jakości kształcenia

Załącznik nr 4 Informacja o studiach doktoranckich i podyplomowych prowadzonych w jednostce oraz o uprawnieniach do nadawania stopni naukowych, w zakresie których nie są prowadzone studia doktoranckie

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego

Kryterium spełniono w pełni

Syntetyczne opisy kryteriów szczegółowych

1. Strategia rozwoju jednostki jest zbieżna z misją i strategią uczelni oraz uwzględnia politykę zapewniania wysokiej jakości kształcenia,
2. Jednostka opracowała koncepcję kształcenia obejmującą studia I i II stopnia, studia doktoranckie i podyplomowe, zwane dalej „studiami”, spójną z jej celami strategicznymi, jakość kształcenia stanowi jeden z podstawowych obszarów budowania pozycji Wydziału Filologicznego.
3. Jednostka identyfikuje swoją rolę i pozycję na rynku edukacyjnym, uwzględniając znaczenie jakości kształcenia,
4. Wewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie kształtowania oferty edukacyjnej jednostki, jednak udział interesariuszy zewnętrznych jest przewidziany w toku realizacji strategii. Należy zwiększyć udział interesariuszy zewnętrznych.

2. Skuteczność stosowanego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

1). Ocena struktury systemu, podziału kompetencji i odpowiedzialności. Ocena przejrzystości i efektywności struktury decyzyjnej w obszarze zarządzania jakością, prawidłowości

i skuteczności podejmowanych działań oraz wpływu interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych na decyzje podejmowane w zakresie zapewnienia jakości kształcenia.

Struktura systemu, którego zręby zostały określone już w 1997 r. uchwałą Senatu Uniwersytetu Opolskiego nr 14/1996 - 1998 w sprawie wprowadzenia uczelnianego systemu stymulacji i oceny jakości kształcenia, jest przejrzysta i umożliwia efektywne zarządzanie. Przywołana powyżej uchwała określa kluczowe cele systemu zapewniania jakości, obszary podlegające monitorowaniu, wymaganą dokumentację procesu dydaktycznego, formy gromadzenia danych oraz formy ich wykorzystywania.

Przyjęte w dniu 5 marca 2012 r. rozwiązania dotyczące kluczowych organów systemu zakładają jego dwustopniową strukturę – na szczeblu centralnym powołano Uczelniany Zespół ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia, natomiast na szczeblu jednostek funkcjonują zespoły wydziałowe, których skład powinien odzwierciedlać specyfikę jednostek (przy zachowaniu zasady reprezentatywności różnych grup środowiska akademickiego – nauczycieli akademickich, studentów, doktorantów). Na poziomie Wydziału powołano dwa zespoły zajmujące się zapewnianiem jakości kształcenia. Pierwszy Zespół ds. Monitorowania Jakości Kształcenia, którego członkami są właściwy prodziekan jako przewodniczący oraz zastępcy dyrektorów Instytutów ds. kształcenia. Drugi Zespół opiniujący projekty uchwał Rady Wydziału Filologicznego ds. programów kształcenia, którego członkami są właściwy prodziekan jako przewodniczący oraz zastępcy dyrektorów Instytutów ds. kształcenia. Tak więc skład obu ciał jest prawie identyczny, co nie jest w ocenie zespołu wizytującego korzystne. Skład obu zespołów różni tylko osoba przewodniczącego. Zaleca się, aby w skład zespołu oceniającego weszły inne osoby niż te, które pracują nad zapewnieniem jakości kształcenia. Zanotować należy, iż struktura wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na Wydziale deklarowana podczas wizytacji, przedstawiana w stosownych dokumentach powołujących oraz potwierdzona na spotkaniu wskazanych powyżej ciał z zespołem oceniającym nie odpowiada strukturze określonej w Zarządzeniu nr 8/2012 Rektora UO, który to dokument przewiduje powołanie na poziomie Wydziałów Wydziałowych Zespołów ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia i wyposażenie ich w opisane w dokumencie cele i zadania. Wskazane powyżej ciała zajmujące się na ocenianym Wydziale zapewnianiem jakości kształcenia zostały powołane w sposób wyraźny, a ich istnienie ma oparcie w wew. dokumentach Wydziału. Tak skonstruowaną strukturę ocenić należy jako przejrzystą. Uwagi wymaga również struktura podejmowania decyzji w ramach opisanego systemu oraz podział

obowiązków na poszczególne ciała zajmujące się zapewnianiem jakości kształcenia. W ocenianej Jednostce struktura podejmowania decyzji jest uregulowana w wewnętrznym akcie prawnym wspomnianym powyżej, a ciała zajmujące się zapewnianiem jakości kształcenia posiadają z punktu widzenia formalnego wyraźnie określone zadania, na podstawie których można dokonać obiektywnej oceny ich pracy, co potwierdzone zostało na spotkaniu osób pracujących w zespołach zajmujących się zapewnianiem jakości kształcenia z zespołem oceniającym. Osoby pracujące nad doskonaleniem jakości kształcenia są świadome zadań im przypisanych oraz pracują nad ich realizacją, co ocenia się pozytywnie. Co więcej oceniana jednostka przedstawiła protokoły z posiedzeń zespołów ds. monitorowania jakości kształcenia oraz oceniającego projekty programów kształcenia, w których wykazano konkretne działania podjęte przez zespoły w ostatnich miesiącach potwierdzające wypełnianie zadań wskazanych w wewnętrznych aktach prawnych. Wspomnieć należy o strukturze podejmowania decyzji odnośnie uchwalania nowych programów kształcenia. W ocenianej jednostce przyjęto model przyjmowania tychże dokumentów na poziomie Instytutów do czego na każdym z nich powołano zespół programowy, nazywany również w niektórych Instytutach radą programową. Konstruowane na poziomie instytutów programy kształcenia trafiają pod obrady wydziałowego zespołu opiniującego projekty uchwał Rady Wydziału Filologicznego ds. programów kształcenia, co więcej zespół zajmuje się również wdrożeniem Krajowych Ram Kwalifikacji w ocenianej jednostce. Przyjęty model uznać należy za spójny oraz czytelny i ocenić pozytywnie.

W ocenianej jednostce studenci jako interesariusze wewnętrzni nie uczestniczą w strukturze decyzyjnej zarządzania jakością kształcenia, co potwierdzone zostało w otrzymanej dokumentacji, na spotkaniu z zespołami zajmującymi się zapewnianiem jakości kształcenia na Wydziale oraz samorządem studenckim funkcjonującym w jednostce. W rozmowach z Prodziekanem odpowiedzialnym za jakość kształcenia oraz zespołami zajmującymi się zapewnianiem jakości kształcenia w jednostce zespół oceniający uzyskał informacje, że studenci biorą udział w posiedzeniach zespołów programowych na poziomie Instytutów zajmujących się przygotowaniem projektów programów kształcenia. Nie znalazło to jednak potwierdzenia w sytuacji faktycznej mającej miejsce na Wydziale mimo formalnego wpisania studentów do składów tych zespołów. Po pierwsze nie przedstawiono żadnych dokumentów potwierdzających udział studentów w tych gremiach np. protokołów z posiedzeń, które odzwierciedlałyby udział studentów, jak również, które pokazywałyby ich aktywność. Po drugie w rozmowie z Zespołem Oceniającym przedstawiciele studentów potwierdzili, iż nie biorą udziału w posiedzeniach ciał zajmujących się projektowaniem

programów kształcenia, a studenci nie są na nie zapraszani. Wskazana powyżej sytuacja zasługuje na ocenę negatywną i wymaga niezwłocznej poprawy. Nie można mówić o prawidłowym funkcjonowaniu wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w sytuacji nie włączenia do jego kreowania wszystkich interesariuszy wewnętrznych w szczególności studentów. Studenci powinni być partnerami w dyskusji o jakości kształcenia w jednostce oraz aktywnie włączać się w prace na rzecz jej poprawy, proponując w imieniu studentów konkretne rozwiązania lub przekazując informacje zwrotne od studentów dotyczące funkcjonowania systemu, czy też problemów, które występują, a które nie koniecznie mogą być dostrzegane. Koniecznym okazuje się wspomnieć, iż Zarządzenie nr 8/2012 Rektora UO obliguje Wydziały w §6 punkt 2 oraz §7 punkt 2 do włączenia studentów do zespołów zajmujących się doskonaleniem jakości kształcenia, czego nie dokonano w ocenianej jednostce. Należy podkreślić, iż władze wydziału w rozmowie z zespołem oceniającym zadeklarowały włączenie studentów w pracę ciał zajmujących się zapewnianiem jakości kształcenia.

Na podstawie rozmów prowadzonych w trakcie wizytacji ustalono, że zasady partycypacji poszczególnych grup interesariuszy w życiu jednostki wymagają pewnej refleksji:

- w pracach wydziałowego zespołu nie uczestniczą przedstawiciele studentów, ani doktorantów;
- ograniczona rola studentów w analizie wyników ankietyzacji wydaje się być niekorzystna dla funkcjonowania systemu;
- rola opinii wyrażanych w procesie ankietyzacji w planowaniu działań podejmowanych przez Władze Wydziału jest studentom nieznana, nie mają oni również dostępu (poza przedstawicielami samorządu uczestniczącymi w pracach organów kolegialnych Uniwersytetu) do wyników ankiet.

Uczelnia/Wydział, jak wynika z powyższych ustaleń, jest w trakcie budowania procedur dotyczących jakości kształcenia. Proces ten ocenić można jako zaawansowany. Decyzją Prorektora ds. Dydaktyki i Studentów powołano z dn. 01. 03. 2012 r. *Pełnomocnika Rektora ds. Współpracy z Otoczeniem*. Do dnia wizytacji Uczelnia złożyła ofertę ok. 150 instytucjom w Opolu i regionie. Oferta zawierała postulat, aby prace dyplomowe były zamawiane przez sektor przedsiębiorców, a realizowane w postaci projektów i grantów badawczych przez studentów i pracowników UO. Odpowiedź środowiska pracodawców na inicjatywę Pełnomocnika, jak dotąd nie znalazła większego zainteresowania (odpowiedzi udzieliło 11

firm) zgłaszając swoje potrzeby i chęć uczestniczenia w projekcie w odniesieniu tylko do 40 tematów w skali całej Uczelni. Nie ma możliwości zweryfikowania w chwili obecnej, ile tych projektów dotyczy wizytowanego Wydziału. Ze wstępnych szacunków bardziej dotyczą one jednak takich kierunków, jak: Informatyka, Chemia, Ekonomia i Matematyka. W opracowaniu znajduje się odpowiednia Umowa.

Wprowadzenie monitoringu losów i karier absolwentów UO może stać się istotnym czynnikiem oceny jakości kształcenia poprzez informacje pozyskane w ankietach, a następnie poddane opracowaniu. Ocena ta dotyczy m.in. programów studiów i stopnia przygotowania studentów do pracy zawodowej.

2. Ocena kompleksowości systemu - czy obejmuje wszystkie prowadzone w jednostce rodzaje studiów: I-II stopnia, w tym indywidualne międzyobszarowe, III stopnia (doktoranckie), podyplomowe, oraz uwzględnia wszystkie czynniki mające wpływ na jakość kształcenia.

Formalne rozstrzygnięcia zawarte w przywołanych powyżej dokumentach (uchwale Senatu i Zarządzeniu Rektora) dotyczą studiów I i II stopnia oraz studiów doktoranckich, choć, studia III stopnia oraz studia podyplomowe są w dość znikomym stopniu objęte wewnętrznym systemem doskonalenia jakości kształcenia, w związku z czym wszelkie uwagi i opinie o funkcjonowaniu systemu odnoszą się jedynie do kształcenia studentów. W trakcie wizytacji uzyskano informację, iż rozszerzenie systemu na studia doktoranckie i podyplomowe zostało zaplanowane na kolejne lata.

System zakłada nadzór nad wszystkimi istotnymi czynnikami mającymi wpływ na jakość kształcenia (programami kształcenia, szeroko rozumianą realizacją procesu dydaktycznego, warunkami realizacji procesu kształcenia oraz jego wynikami a także jakością kadry dydaktycznej, jej właściwym doбором do kierunku, specjalności oraz zajęć dydaktycznych).

Wewnętrzny system zapewniania jakości dotyczy, jak wspomniano wyżej, studiów doktoranckich w nieznacznym zakresie. Doktoranci mogą być oceniani przez studentów, jednak sami mają tylko teoretyczną możliwość oceny zajęć, w których uczestniczą, gdyż jak wynika z rozmów z doktorantami nikt z nich jeszcze nie miał okazji oceniać zajęć na studiach doktoranckich, ani o takiej możliwości nie słyszał. Ze względu na nieznaczną liczbę zajęć prowadzonych przez doktorantów ze studentami nie ma możliwości oceny efektywności systemu w tym obszarze.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi w trakcie wizytacji zadanie prowadzenia badań dotyczących stopnia realizacji efektów kształcenia realizowane jest przede wszystkim poprzez

analizę wyników egzaminów i zaliczeń (należy ocenić to pozytywnie lecz zachęcić władze Wydziału do poszerzenia palety mechanizmów oceny realizacji efektów kształcenia) oraz za pośrednictwem Akademickiego Centrum Karier, tj. jednostki ogólnouczelnianej, której zadaniem jest promocja studentów i absolwentów Uczelni wśród pracodawców oraz wspieranie poszukiwania pracy i rozwoju zawodowego studentów i absolwentów Uniwersytetu. Badania nie zostały jeszcze zakończone (Centrum zostało utworzone w 2009 r.), wobec czego w trakcie wizytacji nie mogła zostać dokonana ocena stosowanych metod i ich efektów .

Ocena efektów kształcenia jest ponadto badana w drodze wymiany opinii z przedstawicielami pracodawców (mają one charakter niesformalizowany i opierają się raczej na kontaktach osobistych niż rozwiązaniach systemowych).

Ocena poszczególnych czynników wpływających na jakość kształcenia dokonywana jest poprzez:

- bezpośrednie kontakty studentów z osobami prowadzącymi zajęcia, a także z opiekunami roku, tutorami i władzami dziekańskimi. W trakcie spotkania ze studentami te formy kontaktu były oceniane bardzo pozytywnie;
- bezpośrednie kontakty doktorantów z promotorami, często wykraczające poza ustalone ramy czasowe;
- analizę przedmiotów fakultatywnych wybieranych przez studentów (przedmioty, które nie zostały wybrane przez 3 lata z rzędu są wycofywane z oferty i zastępowane innymi);
- analizę wyników badań ankietowych.

Udział studentów w procesach związanych z doskonaleniem jest bardzo skromny, ogranicza się w zasadzie do uczestnictwa przedstawicieli tej grupy w obradach Rady Wydziału oraz udziału w procesie ankietyzacji. Studenci (jak również doktoranci i słuchacze studiów podyplomowych) nie biorą udziału w pracach Wydziałowego Zespołu ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia.

Udział przedstawicieli środowiska pracodawców w ustalaniu i ocenie efektów kształcenia nie ma charakteru usystematyzowanego i w większości opiera się na kontaktach nieformalnych, niemniej jednak wydaje się, że aktywność ta przynosi spodziewane efekty, a jej forma odpowiada obu stronom.

Brak widocznych działań naprawczych zmierzających do poprawy sytuacji, którą określić można jako zastój w zainteresowaniu studiami podyplomowymi.

Monitorowaniem losów absolwentów zajmuje się Akademickie Centrum Karier UO (ACK UO). Zgodnie z informacjami uzyskanymi w trakcie wizytacji badania nie zostały jeszcze ukończone, a zatem odpowiedni raport nie mógł zostać poddany ocenie. Raporty z badań opublikowane w terminie wizytacji na stronie internetowej Centrum dotyczą ogólnej populacji absolwentów Uniwersytetu Opolskiego, stąd też mają ograniczoną przydatność jako informacja zwrotna dla kierowników poszczególnych jednostek.

Od początku 2011 roku rozpoczęto prace przygotowujące do prowadzenia na Uniwersytecie Opolskim monitorowania karier zawodowych absolwentów (Notatka Służbowa z dn. 28. 01. 2011 r. – spotkanie dotyczyło dyskusji nad metodologią i organizacją przeprowadzenia badań). Pismem z dnia 28. 02. 2011 r. Prorektor ds. Kształcenia i Studentów powołał **Zespół ds. Badania Losów Absolwentów** w celu „... koordynacji merytorycznej i technicznej badania losów Absolwentów...”, jako ciało doradcze. W skład Zespołu weszli przedstawiciele Instytutów: Socjologii (3 osoby), Psychologii (2 osoby), Pedagogiki (2 osoby), jedna z Wydziału Ekonomicznego, przedstawiciele Akademickiego Centrum Karier (2 osoby) oraz Biura Funduszy Statutowych (1 osoba). Zespół wraz z Prorektorem ds. Kształcenia i Studentów sprawuje nadzór nad działaniami ACK (Regulamin prowadzenia badań losów absolwentów na UO, punkt 2). Tylko w marcu i kwietniu 2011 r. zorganizowano 3 spotkania mające na celu wytyczenia najważniejszych zadań Zespołu. Z każdego spotkania Zespołu sporządzono notatkę służbową:

- 18. 03. 2011 r. – spotkanie z Prorektorem ds. Kształcenia i Studentów UO dotyczyło omówienia celów pracy w świetle nowelizacji Ustawy o Szkolnictwie Wyższym;
- 15. 04. 2011 r. – spotkanie poświęcono opracowaniu ankiety poznawczej i analizie ankiet stosowanych na innych polskich uczelniach i w Wielkiej Brytanii, a także omówiono sposoby nawiązywania kontaktów z absolwentami.
- 13. 05. 2011 r. – opracowano ankietę do I etapu badań; przeprowadzono konsultacje merytoryczne dotyczące Regulaminu Badań Losów Absolwentów; opracowano kosztorys prac prowadzonych przez Akademickie Centrum Karier (ACK) oraz określono zadania ACK i Zespołu, jako ciała doradczego (dokumentacja dostępna w BK).

Monitoring losów absolwentów prowadzony jest na mocy Uchwały Senatu UO z dn. 26.05. 2011 r. Szczegóły dotyczące projektu poświęconego monitorowaniu losów i karier absolwentów znajdują się w Załączniku 3: Regulaminie Monitorowania Karier Absolwentów

UO oraz w Oświadczeniu, jakie wypełniają absolwenci. Projekt zakłada 4 etapy prowadzenia badań: zebranie danych i stworzenie bazy danych: od czerwca do września, jednak nie wcześniej niż miesiąc przed ukończeniem studiów; badanie po pierwszym roku od ukończenia studiów, po trzech i pięciu latach (por. Regulamin..., punkty 11-15). Dokonuje się to w ścisłej współpracy z Wydziałem (poprzez Dziekana) oraz Instytutami. Zwrot ankiet w UO jest średnio na poziomie 40% (studia I stopnia) i 60% (studia II stopnia), a na Wydziale Filologicznym osiągnięto poziom tylko 14% (dane uzyskane w trakcie spotkania z przedstawicielem ACK). Istotnym elementem tych badań jest konieczność sporządzenia Raportów po każdym etapie i ich upowszechnienie (Raporty dostępne są na stronach Uczelni, por. Regulamin ..., punkty 12-15).

Pierwszy etap badań podsumowano w *Sprawozdaniu z realizacji monitoringu karier zawodowych absolwentów w UO – Etap I, rok akademicki 2010/2011 (29. 02. 2012 r.)*.

W 2012 roku złożony został przez UO (w kooperacji z Uniwersytetem Zielonogórskim) do Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w Warszawie projekt partnerski. Projekt zakłada opracowanie innowacyjnych metod monitorowania karier zawodowych absolwentów. Innym działaniem w zakresie monitoringu losów absolwentów jest udział w projekcie *Międzyuczelniany System Monitoringu Karier Absolwentów* obejmujący lata 2012 – 2015. Dalsze działania sprowadzają się do doskonalenia wypracowanych metod, opracowywania pozyskanych informacji. Innowacyjną formą, podjętą przez Zespół było opracowanie, we współpracy z opolską komendą OHP i Młodzieżowego Centrum Kariery, wizerunku absolwenta UO, jako pracownika wśród pracodawców z terenu woj. opolskiego. Projekt nosił tytuł: *Absolwent UO w oczach pracodawcy*. Ponadto zestawiono i opracowano materiał dotyczący *Aktywności zawodowej i elementów kapitału karier studentów studiów stacjonarnych UO (styczeń 2011 rok)*, Opole 2011. Analizie poddano m.in. znaczenie aktywności zawodowej studentów w trakcie studiów w kontekście późniejszego sukcesu absolwentów na rynku pracy. Dokonano analizy środowiska pracodawców i ich potrzeb w celu opracowania listy szkoleń dla studentów, aby zwiększyć ich szanse na rynku pracy (*Analiza potrzeb szkoleniowych wśród studentów UO a ich zgodność z oczekiwaniami pracodawców w kontekście działań transgresyjnych*). Bogata lista warsztatów zamieszczona jest na stronie BK w zakładce: *Bezpłatne Warsztaty*; m.in.: *Aktywne poszukiwanie pracy, praktyki, staże; Predyspozycje osobiste do otwierania własnej firmy; Opolski rynek pracy czy Jak być asertywnym*. Lista jest zmienna i stale uaktualniana.

Uczelnia posiada i stosuje w pełni wypracowane procedury monitorowania losów absolwentów na poziomie wyróżniającym ją na tle pozostałych uczelni w kraju. Stopień ich przygotowania do wprowadzenia przepisów zgodnych z Ustawą o monitorowania losów i karier absolwentów znajduje podstawę we wcześnie rozpoczętych pracach przygotowawczych, które w chwili obecnej pozwalają na ich doskonalenie, a nie budowanie procedur od podstaw.

d) programów i planów studiów, ich monitorowania i aktualizacji,

Programy studiów opracowywane są rady programowe w poszczególnych jednostkach prowadzących studia, a następnie opiniowane przez Wydziałowy Zespół ds. Programów Studiów i Efektów Kształcenia i aprobowane przez Uczelnianego Koordynatora ECTS. Wykaz dokumentów, które Rada Wydziału powinna przedstawiać Senatowi został określony w Uchwale Nr 131/2008-2012 w sprawie wprowadzenia programów kształcenia zgodnych z Krajowymi Ramami Kwalifikacji.

Monitorowanie zasad oceniania co do zasady jest realizowane przez studentów poprzez ich udział w badaniach ankietowych. Studenci korzystają również z niesformalizowanych metod prowadzenia dialogu na temat zasad oceniania, tj. bezpośrednich kontaktów z prowadzącymi, opiekunami lat lub władzami dziekańskimi.

Realizowane przez władze dziekańskie badania sprawności kształcenia dostarczają ponadto wskaźników ilościowych (liczby studentów uczestniczących w sesji egzaminacyjnej, wyników egzaminacyjnych, etc.) mogących stanowić fundament do bardziej zaawansowanych działań projakościowych.

Zgodnie z Regulaminem studiów doktoranckich w przypadku uzyskania przez doktoranta oceny niedostatecznej (lub braku zaliczenia) może on wystąpić z wnioskiem do Kierownika studiów doktoranckich o zaliczenie komisyjne. Należy podkreślić, że podczas zaliczenia komisyjnego w roli obserwatora mogą występować opiekun / promotor zdającego oraz przedstawiciel Samorządu Doktorantów. Rok studiów zaliczany jest przez Kierownika studiów doktoranckich na podstawie sprawozdania (przede wszystkim z działalności naukowej), zaliczonych przedmiotów oraz opinii opiekuna / promotora. Jak wynika z rozmowy doktoranci wymogi konieczne do wypełnienia przy rozliczeniu i zaliczeniu roku uważają za przejrzyste i odpowiednie dla swoich studiów. Ze względu na fakt, że doktoranci nie mieli okazji oceniać w ankietach zajęć w tym wymogów zaliczenia oraz kryteriów oceny

nie można uznać mechanizmu ewaluacji w ramach wewnętrznego systemu zapewniania jakości za kompletny.

Monitorowaniu jakości kadry prowadzącej kształcenie służą:

- badania ankietowe prowadzone wśród studentów, które w Uczelni w przeważającej mierze dotyczą oceny wykładowcy (ocena treści zajęć jest właściwie pominięta);
- okresowa ocena działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej.

Rozwój naukowy kadry akademickiej stymulowany jest poprzez dotowanie wyjazdów konferencyjnych i publikacji.

Istotnym elementem tak rozumianego wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia są ankiety ewaluacyjne mające na celu ocenę zajęć prowadzonych na wydziale oraz kadry naukowo-dydaktycznej. W ocenianej jednostce prowadzi się ankietyzację procesu dydaktycznego według przepisów uchwalonych na poziomie centralnym Uczelni tj. Zarządzenia nr 8/2012 Rektora UO oraz załącznika nr 4 do Statutu Uniwersytetu Opolskiego-Regulaminu okresowego oceniania nauczycieli akademickich. Ankieta oceny zajęć dydaktycznych przez studentów przygotowywana jest na podstawie wskazanych wyżej dokumentów przez Senacką Komisję ds. kadry naukowej i zatrudnienia oraz zatwierdzana przez Senat. W Uczelni funkcjonuje Międzywydziałowe Centrum Kształcenia i Doskonalenia Pedagogicznego UO, które odpowiedzialne jest za przeprowadzanie akcji ankietowych, analizę wyników ankiet oraz przekazanie ich właściwym osobom co ocenia się pozytywnie. Regulamin okresowego oceniania nauczycieli akademickich wskazuje częstotliwość przeprowadzania ankiet, ich formę oraz podmioty uprawnione do przetwarzania wyników. Oceniana jednostka przedstawiła dokument określający procedurę przeprowadzania ankiet wśród studentów wyznaczający ogólne zasady funkcjonowania systemu ankietowego, takie jak: sposób postępowania z arkuszami ankiety, anonimowość ankiety, częstotliwości ankiety i jej dokładny czas, przedmiot badań ankietowych oraz podmiot tych badań. Istnienie dokumentu określającego dokładną procedurę ankietowania ocenia się pozytywnie. Stosowana w ocenianej jednostce procedura przeprowadzania ankiet nakłada na dyrektorów/kierowników jednostek wydziałowych obowiązek opracowania szczegółowych zasad dalszego postępowania w zakresie uzyskanych wyników ankietyzacji studenckiej. W ocenianej jednostce wdrożono ustandaryzowane reguły wyciągania wniosków z wyników ankiety w postaci opracowywania tych wyników przez Międzywydziałowe Centrum Kształcenia i Doskonalenia Pedagogicznego, które opracowuje wyniki ankiet według

jednolitego schematu i przekazuje je kolejno dyrektorom jednostek, a zestawienia globalne dziekanowi, prorektorowi ds. kształcenia i studentów oraz przewodniczącemu Samorządu Studentów. Co więcej analiza wyników dokonywana jest przez kierowników katedr i prowadzących ocenianych w ankiecie. Tak przyjęte zasady dotyczące opracowywania wyników ankiet i ich obiegu należy ocenić pozytywnie. Za niezadowolający uznaje się stan rzeczy zastany w ocenianej jednostce polegający na nieujęciu w wypracowanych zasadach systemowych rozwiązań umożliwiających wdrażanie działań naprawczych oraz ich ewaluację. Oczekiwany jest nadanie odpowiednim osobom na Wydziale wyraźnych kompetencji do projektowania i wdrażania działań naprawczych oraz nadzoru nad ich wykonywaniem. Pozostawienie tej kompetencji w dorozumieniu kierownikom jednostek jest niewystarczające, albowiem za konkretnym zadaniem powinna i w tym przypadku podążać kompetencja do określonych działań. Aby system mógł zostać uznany za efektywny musi być kompletny tj. obejmować wszystkie etapy procesu ankietyzacji od projektowania ankiety po ewaluację wdrożonych działań naprawczych i samej ankiety. Pytania w ankiecie współtworzone są przez przedstawicieli studentów na poziomie Uczelni, którzy mają wpływ zarówno na zasady ankietyzacji jak i jej kształt, co zasługuje na pozytywną ocenę. Zgodnie z założeniami systemu ankietyzacji ankieta odbywa się regularnie co semestr. Dotyczy wszystkich zajęć prowadzonych w danym semestrze oraz jest wypełniana przez studentów na przygotowanym arkuszu ocenie podlega każdy pracownik naukowo-dydaktyczny, który zakończył przedmiot nauczania w danym semestrze roku akademickiego. Deklarowany stan rzeczy nie jest zgodny z rzeczywistością, w której ankieta jest przeprowadzana cyklicznie oraz regularnie jednak cechuje się wybiórczością przedmiotu i podmiotu oceny co potwierdza prodziekan właściwy ds. jakości kształcenia w rozmowie z zespołem oceniającym. Nie każdy nauczyciel akademicki prowadzący zajęcia oraz nie każda forma zajęć podlega ocenie, co wymaga poprawy. Zastaną sytuację potwierdzają studenci w rozmowie z zespołem oceniającym oraz samorząd studencki. Studenci w rozmowie z zespołem oceniającym wyrazili opinię pozytywną na temat pytań ankietowych uznając je za trafne, a możliwość wpisania komentarza za wyjątkowo dobrą metodę oceny. W ocenianej jednostce wyniki ankiet nie są w należyty sposób opracowane w postaci podsumowań i ewentualnych zaleceń na przyszłość. Nie powstało żadne opracowanie ankiet ewaluacyjnych spełniające kryterium wyciągania wniosków z oceny studentów. Co więcej wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia obowiązujący na Wydziale nie przewiduje takich podsumowań, co należy ocenić negatywnie. Przedstawiciele studentów w ocenianej jednostce w szczególności wydziałowy organ samorządu studenckiego nie uczestniczą w omawianiu wyników ankiet z władzami

Wydziału. Przedstawiciele studentów nie otrzymują podsumowań akcji ankietowych, co należy ocenić negatywnie. Studenci w rozmowie z zespołem oceniający wyrazili opinię, iż chętnie wypełniają ankietę, jednak oczekiwali zmian w systemie ankietowym. Studenci zapytani o największą wadę ankietyzacji odpowiedzieli, że jest nią brak informacji zwrotnej, którą mogliby otrzymywać po wypełnieniu ankiet. Studenci oczekiwali rzetelnego podsumowania ankietyzacji, np. w postaci wskazania najczęściej zgłaszanych uwag oraz działań naprawczych planowanych w celu ich załagodzenia lub odpowiednio uogólnionych wyników dotyczących jednostki. Jednocześnie studenci wyrazili pogląd, iż na Wydziale pracuje bardzo wiele osób zwracających uwagę na wyniki ankiet i poprawiających jakość własnej pracy, o czym sami informują studentów na zajęciach. Działania prowadzących zajęcia w takim zakresie należy ocenić pozytywnie. Studenci wskazywali również sytuacje negatywnych zachowań prowadzących w związku z niepomysłnym dla nich wypełnieniem ankiet. Nie informowanie studentów o efektach ankietyzacji, jak również brak informacji zwrotnej do studentów w uznanej za właściwą formie należy uznać za poważne przeoczenie i zaleca się zmianę we wskazanym zakresie. Działania takie mogą pozytywnie wpłynąć na świadomość studentów przy wypełnianiu ankiet. Studenci w rozmowie z zespołem oceniającym zwrócili ponadto uwagę na brak informowania ich o terminach przeprowadzania akcji ankietowej, zaskakiwaniu ich ankietą w ich zdaniem nieodpowiednich momentach, np. w czasie egzaminów, które to działanie uznają za nieodpowiednie i niezrozumiałe. Zaleca się przeanalizowanie wyżej wskazanej sytuacji oraz w razie konieczności podjęcie odpowiednich działań mających na celu ustabilizowanie czasu przeprowadzania ankiety oraz podanie go odpowiednio wcześniej do wiadomości studentów.

Doktoranci mają co prawda teoretyczną możliwość oceny pracowników prowadzących zajęcia na studiach III stopnia. Jednak podczas spotkania z doktorantami (na ok. 20-25 osób) okazało się, że nikt jeszcze na studiach doktoranckich nie miał możliwości wypełnienia ankiety. Doktoranci prowadzący zajęcia dydaktyczne są hospitowani najczęściej przez swoich promotorów bądź pracowników odpowiadających za kurs. Za to studenci mogą oceniać doktorantów prowadzących z nimi zajęcia. Jak wynika z rozmów z doktorantami, nie wszyscy, którzy byli przez studentów oceniani otrzymali uwagi w formie pisemnej

Kadra ucząca oceniana jest zgodnie z Prawem o szkolnictwie Wyższym, ankieta obejmująca badania naukowe, pracę dydaktyczną oraz pracę na rzecz jednostki, wydziału i uczelni oceniana jest przez Wydziałowy Zespół Oceniający, który formułuje oceny i zalecenia dla pracowników.

Ocena działalności naukowej jest elementem procesu weryfikacji kadry akademickiej. Przedstawione przez Władze Wydziału materiały dotyczące prowadzonych badań naukowych, organizowanie spotkań naukowych, w których biorą udział zarówno nauczyciele akademicy, doktoranci i studenci, jak również osoby spoza środowiska uczelnianego, świadczy, że procedury w tym zakresie są zadowalające.

Zasoby lokalowe Wydziału Filologicznego są dalece niewystarczające zarówno pod względem przestrzeni dydaktycznej, jak i pomieszczeń przeznaczonych na potrzeby kadry dydaktycznej (średnio trzech – czterech nauczycieli akademickich korzysta z tego samego biurka). Władze Wydziału podejmowały kilkakrotnie starania o zwiększenie bazy dydaktycznej (uzasadniając swoje wnioski m.in. niespełnieniem wymogów wynikających z przepisów BHP), jednak jak dotąd starania te nie przyniosły oczekiwanego rezultatu.

Wsparcie dla studentów organizowane jest w formie konsultacji z pracownikami Wydziału, opiekunami poszczególnych lat studiów i tutorami, a studenci pochodzących z zagranicy objęci są dodatkowo opieką pełnomocnika ds. wymiany międzynarodowej. Ponadto wydział organizuje dla studentów kursy (m. in. z zakresu prawa autorskiego, BHP). W trakcie spotkania z przedstawicielami studentów uzyskano bardzo pozytywne opinie o funkcjonowaniu wymienionych powyżej mechanizmów.

Obsługę administracyjną studiów doktoranckich prowadzi Kierownik dziekanatu. Warto podkreślić, że doktoranci podczas spotkania bardzo pozytywnie wypowiedzieli się o współpracy z Kierownik dziekanatu. Natomiast doktoranci nie mieli możliwości oceny w formie ankietowej funkcjonowania administracji.

Doktoranci nie posiadają swojego pokoju, jednak na potrzeby np. dyżurów dla studentów mogą korzystać z pomieszczeń katedr / zakładów swoich opiekunów / promotorów. Infrastruktura dydaktyczna zdaniem większości doktorantów jest wystarczająca i stopniowo zauważalna jest jej poprawa. Niewielka liczba osób za niewystarczające dla obszaru swoich badań uważa zasoby biblioteczne, choć i w tym obszarze wskazuje na poprawę.

Większość działań prowadzonych w ramach jednostki ma obecnie charakter obserwacji stanowiących – w zależności od sytuacji - bodziec do działań „ad hoc”. Informacje zebrane od interesariuszy wewnętrznych nie służyły dotąd do pogłębionych badań analitycznych, należy jednak zauważyć, że Władze Wydziału (we współpracy z wydziałowym zespołem ds. zapewniania jakości kształcenia) aktywnie obserwują zmiany przepisów regulujących obszary istotne z punktu widzenia profilu naukowego jednostki oraz odpowiednio modyfikują ofertę

studiów podyplomowych Wydziału, tak aby stanowiła ona odpowiedź na potrzeby rynku. Analiza podejmowana jest przez władze poszczególnych jednostek Wydziału, które dokonują oceny tematyki aktualnych badań naukowych pracowników i ich „przekładalności” na stworzenie nowej oferty dla interesariuszy zewnętrznych, co w ocenie zespołu jest zdecydowanie pozytywne. Jako przykład podać można np. hospitacje w Instytucie Filologii Polskiej, Wschodniosłowiańskiej i Germańskiej, którymi są objęte zajęcia młodszych pracowników naukowych oraz tych nauczycieli akademickich, którzy zostali nisko ocenieni w studenckich ankietach ewaluacyjnych (zespół wizytujący oglądał stosowną dokumentację).

System informowania o procedurach związanych z tokiem studiów funkcjonuje w opinii studentów bardzo dobrze, choć część studentów wskazała, że - poza źródłami internetowymi - informacje są fragmentaryczne.

System udostępniania informacji o funkcjonowaniu wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia funkcjonuje dalece słabiej. Przede wszystkim brak jest jednego miejsca, w którym wszelkie informacje o wprowadzanych zmianach byłyby zebrane i przedstawiane zainteresowanym. Ponadto część wyników badań (np. o wnioskach płynących z ankietyzacji) ze względu na wewnętrzne uregulowania nie jest udostępniania szerszej publiczności.

Studenci w rozmowie z zespołem oceniającym nie orientowali się czym jest wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia. Na pytanie z czym kojarzy im się jakość kształcenia udzielili następujących odpowiedzi – kojarzy się z: poziomem nauczania, przydatnością wiedzy po studiach, renomą uczelni, imprezami studenckimi.

Studenci w rozmowie z zespołem oceniającym nie wiedzieli, że zapewnianiem jakości kształcenia na Wydziale zajmuje się powołany do tego organ. Ponadto studenci stwierdzili, iż władze wydziału lub ciała zajmujące się zapewnianiem jakości kształcenia na Wydziale nie informują w dostatecznie transparentny sposób o swoich pracach oraz o ich efektach. Studenci wyrazili opinię, iż chętnie zobaczyliby informacje o efektach prac takiego zespołu np.: na stronie internetowej. Rzeczywistość zastana w ocenianej jednostce potwierdziła uwagi studentów wyrażone w rozmowie z zespołem oceniającym. W ocenianej jednostce nie prowadzi się promocji działań w ramach wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Efekty prac powołanych zespołów nie są prezentowane szerszemu gronu odbiorców, na stronie internetowej wydziału niepodobnym jest znaleźć informacje na temat doskonalenia jakości kształcenia, co potwierdza samorząd studencki w rozmowie z zespołem

oceniającym. Politykę informacyjną w zakresie prowadzenia działań zmierzający do poprawy jakości kształcenia należy uznać za niewystarczającą i ocenić negatywnie.

Należy się spodziewać, że odpowiednie modyfikacje w tym obszarze będą podążać w ślad za dalszym rozwojem systemu doskonalenia jakości.

Program studiów doktoranckich jak również szczegółowy harmonogram zajęć znajdują się na stronach www Wydziału. Dostępne są tam także: Regulamin studiów doktoranckich w Uniwersytecie Opolskim, informacje na temat czynności w przewodzie doktorskim, Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla doktorantów Uniwersytetu Opolskiego. Nie ma natomiast informacji dotyczących efektów kształcenia, gdyż jednostka dopiero przygotowuje się do dostosowania programu do Krajowych Ram Kwalifikacji. Na stronie Wydziału znajdują się link do strony Samorządu Doktorantów (samorząd ma organy na poziomie ogólnouczelnianym). Doktoranci uzyskują też informacje przez dziekanat i od Kierownika studiów doktoranckich. Wydział uzupełnia informacje na stronach przede wszystkim po uwagach o ich braku ze strony doktorantów i Kierownika. Brakuje sylabusów dotychczas prowadzonych zajęć.

Działania mające na celu zapobieganie zjawiskom patologicznym są realizowane w sposób satysfakcjonujący (zważywszy etap rozwoju systemu zapewniania jakości kształcenia) na studiach I i II stopnia pomimo koncentracji na jednym tylko aspekcie procesu doskonalenia, tj. monitorowaniu, choć wydaje się, że sposób i zakres udostępniania informacji o jego działaniu powinien zostać przedyskutowany. Polegają one przede wszystkim na kontaktach osobistych między studentami / doktorantami a władzami poszczególnych jednostek oraz opiekunami grup i lat, a także na współpracy Samorządu Studenckiego z przedstawicielami jednostek i władz Wydziału, którzy – jak twierdzą studenci – skutecznie interweniują w sytuacjach trudnych. Władze wyciągają także wnioski z komentarzy z ankiet studenckich i na ich podstawie dążą do wyeliminowania zjawisk niepożądanych na zajęciach czy podczas weryfikacji efektów kształcenia.

Załącznik nr 5 Funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

Załącznik nr 6 Efektywność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w odniesieniu do obszarów wpływających na jakość kształcenia - wg badań jednostki

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia na Wydziale Filologicznym znajduje się obecnie na takim etapie rozwoju, w którym nacisk położono w zdecydowanie większym stopniu na monitorowanie niż na weryfikację działań naprawczych. Mając powyższe na uwadze można ocenić, iż mechanizmy stosowane obecnie na studiach I i II

stopnia oraz jednolitych studiach magisterskich wydają się być satysfakcjonujące w większości analizowanych obszarów, choć na przykład niższa niż wymagana reprezentacja studentów i doktorantów w Radzie Wydziału umknęła uwadze odpowiednich Władz.

Wdrożenie systemowych rozwiązań dotyczących zapewniania jakości kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych pozostaje na razie w sferze planów.

Wydziałowy Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia funkcjonuje stosunkowo krótko. W jego dotychczasowych pracach dominującą rolę odgrywało gromadzenie informacji oraz charakteryzowanie procesu kształcenia za pomocą metod ilościowych. Jednak brakuje działań monitorujących WSZJK w celu jego optymalizacji.

Należy jednak zauważyć, że Władze Wydziału dysponują już dość bogatym zestawem danych (np. rozmaite zestawienia wyników ankietyzacji sięgają 2007 r.) umożliwiającym analizę przyczyn osiągnięcia takich czy innych wyników badań.

Analiza przedstawionych w trakcie wizytacji dokumentów, a także rozmowy prowadzone z przedstawicielami interesariuszy prowadzą do wniosku, że recepcja uwag formułowanych przez Państwową Komisję Akredytacyjną w toku ocen jakości kształcenia na kierunkach „filologia”, „filologia polska” oraz „kulturoznawstwo” nie przebiega w sposób prawidłowy. W dalszym ciągu studenci nie zostali zaangażowani w proces opiniowania programów kształcenia, a ich udział w procesie ankietyzacji kończy się z chwilą wypełnienia ankiety. Zastrzeżenia dotyczące tych obszarów zostały sformułowane w uchwale PKA z dnia 11 lutego 2010 r.

Należy równocześnie zaznaczyć, że zalecenia dotyczące przekazania pomieszczeń na potrzeby samorządu dydaktycznego zostały zrealizowane – samorząd co prawda nie posiada własnego pomieszczenia w budynku jednostki, ale jest to związane z trudnymi warunkami lokalowymi całej jednostki, a odpowiednie biuro, jak ustalono z Władzami Uczelni oraz Wydziału, znajduje się w innym budynku nieopodal Wydziału Filologicznego.

Załącznik nr 7 Efektywność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w odniesieniu do obszarów wymagających działań korygujących, naprawczych lub doskonalących wskazanych podczas poprzedniej oceny instytucjonalnej dokonanej przez Polską Komisję Akredytacyjną

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego²:

Kryterium spełniono w stopniu pełnym

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Struktura systemu jest przejrzysta. Zaangażowanie wszystkich grup interesariuszy w funkcjonowanie systemu nie jest jeszcze optymalne..Grupą najsilniej reprezentowaną są pracownicy naukowo-dydaktyczny, studenci są zbyt mało włączeni w pracę WSZJK, brak jest interesariuszy zewnętrznych.
- 2) Założony przez władze Uczelni cykl wdrażania systemu zapewniania jakości przewiduje w pierwszej fazie koncentrację na studiach I i II stopnia. Studia III stopnia i podyplomowe zostaną nim objęte w przyszłości. Jednak studenci, a przede wszystkim doktoranci w sposób niewystarczający włączeni są w procedury wewnętrznego systemu zapewniania jakości.
- 3) Wydział nie prowadzi działań mających na celu monitorowanie przebiegu kształcenia, nie wykorzystuje jeszcze w zadawalający sposób zgromadzonych danych do głębszych analiz.

3. 3. Cele i efekty kształcenia na oferowanych studiach doktoranckich oraz podyplomowych, a także system weryfikujący i potwierdzający ich osiągnięcie

1. Ocena programu studiów doktoranckich i jego realizacji w zakresie możliwości osiągnięcia efektów kształcenia właściwych dla obszaru badawczego, którego dotyczą:

Od roku akademickiego 2011/2012 na Wydziale Filologicznym obowiązuje nowy program studiów doktoranckich, w opinii doktorantów, ale także zespołu PKA zwiększający możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia. Nowy program odpowiada wprowadzonemu podziałowi doktorantów na trzy, zgodne z zakresem badawczym i problematyką powstających w ramach studiów rozpraw, specjalności: historycznoliteracką, językoznawczą i kulturoznawczą. W nowym programie studiów został zachowany blok przedmiotów ogólnohumanistycznych wspólny nie tylko dla wszystkich uczestników studium doktoranckiego Wydziału Filologicznego, ale także dla doktorantów z innych wydziałów (Historyczno-Pedagogicznego i Ekonomicznego). Obok nich zostały wprowadzone do programu przedmioty adresowane do poszczególnych specjalności – na pierwszym roku są to *Metody badań humanistycznych* z treściami kształcenia odrębnymi dla każdej z trzech specjalności. Sprofilowanie przedmiotu *Metody badań humanistycznych* zgodnie z reprezentowanymi przez doktorantów specjalnościami wydaje się decyzją trafną i podjętą z korzyścią dla umiejętności dotyczących metodyki i metodologii prowadzenia przez doktorantów badań naukowych. Na kolejnych latach studiów doktoranckich zostanie utrzymane to zróżnicowanie programu, które w zamierzeniu ma lepiej przygotować doktorantów do pracy badawczej i uzyskania zaawansowanej wiedzy z zakresu

prowadzonych badań, czemu służy też powierzanie zajęć na studiach III stopnia wyłącznie samodzielnym pracownikom o poważnym dorobku i dużym autorytecie naukowym.

Z uznaniem należy podkreślić, że w programie studium doktoranckiego znalazły się także przedmioty rozwijające kompetencje społeczne, budujące świadomość kulturowych uwarunkowań działalności naukowo-badawczej, społecznej roli uczonego, pluralizmu kulturowego (Współczesna myśl humanistyczna, Humanistyczny dyskurs akademicki, Dyskurs międzykulturowy).

Doktoranci na spotkaniu z zespołem wizytującym zwracali jednak uwagę na pewne niedoskonałości aktualnie realizowanego programu, przede wszystkim na brak spójności pomiędzy programem studiów I i II stopnia oraz doktoranckich - na niektórych zajęciach prowadzonych w ramach studium doktoranckiego powtarzają się treści programowe wcześniejszych stopni kształcenia, co ogranicza harmonijny przyrost wiedzy na studiach III stopnia.

Dotychczasowy program nie uwzględnia przygotowania do zajęć dydaktycznych.

Udział doktorantów w badaniach na Wydziale nie jest zbyt wysoki, ale powoli wzrasta. Jak wskazała w rozmowie Prodziekan ds. badań należy zwrócić uwagę, że generalnie charakter badań prowadzonych na Program studiów doktoranckich przygotowuje do pracy o charakterze badawczym. Należy zwrócić uwagę na fakt, że od r. a. 2011/12 w miejsce jednego programu interdyscyplinarnego wprowadzono 3 specjalności: literaturoznawstwo, kulturoznawstwo i językoznawstwo co bezpośrednio skutkowało zmianami programowymi. Przede wszystkim zmniejszyła się liczba zajęć interdyscyplinarnych oraz wspólnych z doktorantami innych wydziałów (zajęcia z komunikacji czy dydaktyki). Zmiany te należy uznać za pozytywne, gdyż jak wskazywali w rozmowie sami doktoranci (spotkanie członków zespołu wizytującego z doktorantami w dn. 10.05.2012) zbyt duża liczba wspólnych zajęć powodowała, że dla części doktorantów były one powtórką zajęć ze studiów magisterskich. Zgodnie z planem zajęcia prowadzone są głównie przez samodzielną kadrę Wydziału. Na podstawie rozmów z doktorantami należy uznać, że generalnie poziom zajęć oraz ich przydatność dla przygotowania do pracy badawczej oceniany jest ogólnie dobrze. W szczególności doktoranci I r. zadowolone są z nowego programu studiów. Pozytywnie należy ocenić zindywidualizowany charakter seminariów doktoranckich (nie są ujęte w harmonogramie lecz pozostawione indywidualnym ustaleniom z opiekunami / promotorami) oraz lektorat z języka obcego na I r. (obowiązkowy lektorat w wymiarze 30 h prowadzony

przez Studium Języków Obcych). Obligatoryjne zajęcia wspólne (poza lektoratem) odbywają się raz w tygodniu według rozpisanego z góry na cały semestr harmonogramu, co sprzyja zaplanowaniu pracy badawczej. Doktoranci mogą wybierać zajęcia także poza Wydziałem w ramach całego Uniwersytetu, a nawet innych uczelni. Przy czym nie wszyscy doktoranci uczestniczący w spotkaniu byli pewni czy mogą zajęcia zewnętrzne wybrać zamiast wykładu monograficznego do wyboru, czy tylko jako zajęcia dodatkowe. Zarówno stary jak i nowy program studiów doktoranckich nie uwzględniają punktów ECTS. Wydział dopiero przygotowuje się do dostosowania programu do Krajowych Ram Kwalifikacji (zgodnie z wymogami Regulaminu studiów doktoranckich program obowiązujący od 1 października musi być przez Radę jednostki zatwierdzony do końca maja). Dla doktorantów organizowane są również poza programem studiów regularne wykłady gościnne naukowców z innych ośrodków krajowych i zagranicznych (wg Kierownik Studiów nawet kilka rocznie). Poza nielicznymi wyjątkami generalnie do poszczególnych przedmiotów nie opracowano sylabusów zajęć zatem doktoranci o zakresie tematycznym zajęć i wymogach dotyczących zaliczenia informowani są bezpośrednio przez prowadzących.

W wygaszonym programie studiów znajdowały się zajęcia obligatoryjne z Metod badań humanistycznych dla I r., które w nowym programie zostały podzielone na potrzeby 3 specjalności i są prowadzone w formie konwersatorium przez trójkę różnych samodzielnych pracowników Wydziału. Doktoranci zajęcia z metodologii uważają za przydatne i prowadzone na dobrym poziomie, w szczególności zadowolenie wyrażają doktoranci I r., których obowiązuje rzeczony nowy program dla 3 specjalności.

Doktoranci zobowiązani są do zaliczenia konwersatorium z dyskursu międzykulturowego. Mogą uczestniczyć w zajęciach z dydaktyki lub komunikacji. Ze względu na charakter badań prowadzonych przez doktorantów takie zajęcia należy uznać za przydatne.

Z kolei najlepsi doktoranci uczestniczą w międzynarodowej szkole letniej (co roku prowadzona przez inny ośrodek filologiczny). Szkoły letnie podnoszą nie tylko kompetencje badawcze, ale także społeczne i interpersonalne.

Słuchacze studium doktoranckiego mają do wyboru 15 fakultatywnych wykładów monograficznych prowadzonych na różnych kierunkach, a nawet wydziałach Uniwersytetu Opolskiego. Doktoranci na spotkaniu z zespołem wizytującym pozytywnie wyrażali się o doborze tematycznym tych wykładów i wysoko ocenili ich przydatność w osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

Możliwości te należy ocenić wysoko, choć realizowane są głównie na terenie kraju. Doktoranci przede wszystkim współpracują bezpośrednio ze swoimi opiekunami / promotorami. Doktoranci Wydziału Filologicznego UO biorą żywy udział w badaniach naukowych związanych z tematyką swoich studiów w innych jednostkach krajowych: plonem konferencji zorganizowanej w 2008 roku we współpracy ze Studium Doktoranckim Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Wrocławskiego jest opublikowana rok później książka *Gorsza kobieta*. Opolscy doktoranci biorą udział w dorocznej Transdyscyplinarnej Szkole Letniej dla Doktorantów, która za rok odbędzie się w Opolu, a także w organizowanej co roku w Poznaniu Ogólnopolskiej Konferencji Doktorantów w Zakresie Językoznawstwa Germańskiego „Lingwistyczne Spotkania Doktorantów”. Wydział nie ma zinstytucjonalizowanej procedury informowania o projektach badawczych, czy konferencjach. Informacje takie przekazują doktorantom przede wszystkim ich opiekunowie / promotorzy oraz Kierownik Studiów, a także dyrektorzy instytutów. Są także informacje na stronach Samorządu doktorantów, który ma jednak charakter ogólnouczelniany. Większość doktorantów uczestniczących w badaniach za granicą sama (lub z pomocą promotora) nawiązała współpracę i postarała się o pozyskanie środków na wyjazd. Wsparcie ze strony Wydziału w tym obszarze jest ograniczone. Kierownik studium przekazuje doktorantom informacje o planowanych ogólnopolskich konferencjach naukowych; wicedyrektor Instytutu Filologii Polskiej ds. nauki poszukuje w bazach danych informacji o stypendiach zagranicznych, na które wyjechało już kilku doktorantów (m.in. do Włoch i Australii). Pracownik naukowo-dydaktycznych prowadzący zajęcia w studium doktoranckim, językoznawca będący zarazem kierownikiem Pracowni Badań nad Stosunkami Językowymi na Śląsku w Instytucie Śląskim, zaangażował swoją doktorantkę do pracy nad słownikiem gwar śląskich, zlecając jej wykonanie szeregu haseł.

Doktoranci wyjeżdżają też na stypendia zagraniczne i tam prowadzą badania związane z tematyką studiów doktoranckich (np. jeden ze słuchaczy reprezentujący filologię germańską otrzymał stypendium DAAD, dwoje innych dzięki własnym staraniom wyjechało na stypendium do Rzymu i Australii).

Dzięki współpracy Wydziału z Opolskim Towarzystwem Przyjaciół Nauk (OTPN) doktoranci mogą publikować nieodpłatnie w Kwartalniku Opolskim. Jest to czasopismo z listy B MNiSzW, od roku 2011/2012 regularnie ukazują się teksty w językach obcych oraz autorów spoza Wydziału. Dodatkowo jednostka w ramach podziału środków finansowych przyznanych z dotacji celowej dla kadry do 35 r. ż. oraz uczestników studiów doktoranckich

zorganizowała konferencję naukową (inicjatywa Kierownika studiów doktoranckich, por. niżej) wraz z publikacją naukową dla doktorantów (Wydział dodatkowo pokrył różnicę kosztów pośrednich tj. sfinansowała narzut ogólnouczelniany). Jak wynika z rozmów z doktorantami, większość z nich publikuje w pracach pokonferencyjnych oraz w czasopiśmie, które zalecają im opiekunowie / promotorzy, ale bez instytucjonalnego wsparcia Jednostki. Wydział poprzez współpracę z OTPN zapewnia doktorantom możliwość wydania publikacji niezbędnych do wszczęcia przewodu doktorskiego. Dzięki środkom dla młodej kadry i doktorantów pojawiły się nowe możliwości wsparcia doktorantów w zakresie publikacji.

Można więc stwierdzić, że Jednostka podejmuje skuteczne działania umożliwiające i ułatwiające doktorantom przygotowanie publikacji naukowej. Promotorzy rozpraw pomagają doktorantom wybrać właściwe pisma naukowe oferujące możliwość publikacji, wnikliwie czytają, recenzują i pomagają uzupełnić teksty przygotowywane przez ich podopiecznych, wskazują im dodatkową bibliografię. Kierownik studium w 2010 wystąpił o ministerialny grant „Obrazy w światach, świat w obrazach. Literatura, język, kultura” i w drodze konkursu ten grant został doktorantom Wydziału Filologicznego przyznany. Jego zwieńczeniem była w grudniu 2011 konferencja, której uczestnicy - doktoranci złożyli artykuły do tomu pokonferencyjnego zredagowanego przez kierownika studium, a sfinansowanego przez Wydział Filologiczny. Doktoranci mogą też publikować w dwóch pismach macierzystego Wydziału Filologicznego („Stylistyka”, „Studia Slavica”) oraz w „Kwartalniku Opolskim”, w którym ostatnio pojawiają się także teksty obcojęzyczne, pisane m.in. przez doktorantów Wydziału Filologicznego.

Kwalifikacje naukowe kadry naukowo-dydaktycznej prowadzącej zajęcia dydaktyczne na studiach doktoranckich i opiekunów naukowych doktorantów są w pełni zgodne z celami i efektami kształcenia na tych studiach. Zajęcia w studium doktoranckim prowadzą wyłącznie promotorzy powstających w ramach studium rozpraw, doświadczeni, samodzielni pracownicy naukowi o dorobku i zainteresowaniach związanych z problematyką podejmowaną na tych zajęciach; tematy rozpraw pisanych przez doktorantów mieszczą się w obszarze badań naukowych rozwijanych przez ich promotorów.

Także na spotkaniu doktoranci potwierdzili zgodność kwalifikacji naukowych swoich opiekunów / promotorów z tematyką swoich badań prowadzonych w ramach przygotowywania rozprawy doktorskiej.

Ocena systemu pomocy materialnej i socjalnej wsparcia uczestników studiów doktoranckich.

Na Wydziale zupełnie nie występują stypendia doktoranckie. Co więcej Wydział nie podjął jakichkolwiek działań związanych z dystrybucją środków na zwiększenie stypendium doktoranckiego dla 30% najlepszych doktorantów, które zgodnie z normą art. 200a ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym mogą przysługiwać najlepszym doktorantom także nie otrzymującym stypendium doktoranckiego. Jak wynika z rozmów ani doktoranci, ani Kierownik studiów doktoranckich o środkach dostępnych w ramach rzeczonoego art. 200a nic nie wiedziała. Wydział nie otrzymał informacji o wspomnianych środkach, ani tym bardziej o regulaminie ich przyznawania na Uniwersytecie.

System przyznawania stypendiów dla najlepszych doktorantów jest przejrzysty i opiera się przede wszystkim na kryteriach uwzględniających dorobek naukowy (publikacje, udział w konferencjach) jak i średnią ocen oraz opinię opiekuna/promotora. Podczas spotkania doktoranci zwracali uwagę na nieproporcjonalnie dużą liczbę punktów za działalność w Samorządzie Doktorantów, co już zostało skorygowane poprzez zmianę regulaminu z 29 marca 2012 r. Natomiast nadal przyznawanie stypendiów opiera się na wspólnej liście rankingowej przygotowywanej przez Uczelnią Komisję Stypendialną Doktorantów (UKSD). Zdaniem doktorantów Wydziału ze względu na specyfikę pracy naukowej, a przez to formę dorobku naukowego, rankingi powinny mieć charakter wydziałowy. Zgodnie z protokołem UKSD z 8 listopada 2011 w r. a. 2011/12 na 43 stypendia (13 dla I r. i po 10 dla każdego z 3 progów dla lat II-IV) 11 uzyskali doktoranci Wydziału Filologicznego. Doktoranci podkreślają problem ze zbyt małą liczbą stypendiów w ogóle (brak stypendiów doktoranckich), co zmusza większość osób do pracy zarobkowej, bardzo często poza zawodem.

Warto podkreślić, że doktoranci uzyskali środki w ramach dotacji celowej na prowadzenie badań służących rozwojowi młodych naukowców i doktorantów. W 2011 r. dofinansowano 26 wniosków doktoranckich kwotami od 300 do 2000 zł (średnia ok. 800 zł). Procedura konkursowa była przejrzysta i do minimum ograniczała zbędne formalności (po zapoznaniu się z kilkoma ocenionymi wnioskami). Uwzględniano zarówno dotychczasowy dorobek doktorantów jak i cel wykorzystania środków z dotacji, istotnym kryterium było także wszechcienie przewodu. Kwoty wsparcia zróżnicowano m.in. na podstawie dorobku, tak by nawet osoby ze skromnym dorobkiem mogły uzyskać niewielkie wsparcie. W ramach dotacji przeznaczono także środki na Konferencję naukową *Obrazy świata – świat w*

obrazach. Literatura –język - kultura dla doktorantów Wydziału organizowaną przez Kierownik studiów doktoranckich. Według doktorantów obecnych na spotkaniu uzyskanie innych środków z Wydziału (np. na wyjazd konferencyjny) jest bardzo trudne i praktycznie nieosiągalne. Dlatego nowa dotacja jak i sposób jej dystrybucji została przez nich przyjęta z dużym zadowoleniem. Jedynie obowiązek przekazania zakupionych w jej ramach środków i materiałów (głównie książek) do jednostki uznają za kłopotliwy.

Najlepszy doktorant Wydziału może liczyć na stypendium ufundowane przez jednego z przedsiębiorców z jego inicjatywy. Wymagane jest sprawozdanie i ukończenie pracy doktorskiej w terminie. Według informacji od Kierownik studiów doktoranckich łącznie z takim stypendium skorzystały 4 osoby (przy czym pierwsze stypendium miało charakter pracy zamawianej).

Doktoranci nie uczestniczą w pracach nad przygotowywaniem efektów kształcenia i zasad weryfikacji ich osiągnięcia. Zmiany mają dopiero zostać przekazane ich przedstawicielom do zaopiniowania. Jak wynika z rozmowy doktoranci nie uczestniczyli w sposób zinstytucjonalizowany w przygotowywaniu programu studiów, a ich postulaty przekazywane w bardziej nieformalny sposób zostały uwzględnione w nieznacznym zakresie. Jednakże doktoranci sami uznali zmiany programu (podziela na 3 specjalności) za idące w dobrą stronę, choć nie zawsze wystarczające.

W procesie tym udział mają jedynie interesariusze wewnętrzni: władze jednostki, nauczyciele akademicki ustalający i opiniujący program i efekty kształcenia na studiach doktoranckich; doktoranci, którzy zgłaszają kierownikowi Studium – często uwzględniane - postulaty i krytyczne uwagi dotyczące programu; Samorząd Doktorancki, którego przedstawiciele uczestniczyli w każdym etapie konstruowania programu studiów (Rada Wydziału, Senat).

Formą praktyki zawodowej realizowaną w ramach studium doktoranckiego Wydziału Filologicznego są zajęcia dydaktyczne prowadzone w wymiarze dostosowanym do potrzeb poszczególnych kierunków – od 10 do 90 godzin. Doktoranci mają obowiązek prowadzenie lub udziału w prowadzeniu zajęć w wymiarze co najmniej 15 h rocznie. Jak wynika z rozmów z Kierownik studiów doktoranckich jak i samymi doktorantami większość osób prowadzi lub współprowadzi albo hospituje zajęcia w wymiarze 15-30 h. Rośnie liczba osób hospitujących, a maleje tych co prowadzą samodzielnie. Wynika to z faktu zmiany programu studiów I i II stopnia, sytuacji kadrowej, oraz wzrostu liczby doktorantów. Udział doktorantów w prowadzeniu zajęć przez innych nauczycieli akademickich jest wystarczający i co ważne nie

obciąża nazbyt doktorantów. Zajęcia doktorantom przyznają przede wszystkim ich opiekunowie / promotorzy, zatem większość jest zbieżna z problematyką badawczą, którą doktoranci się zajmują. Opiekunowie / promotorzy najczęściej hospituja także zajęcia prowadzone przez doktorantów (ewentualnie hospituja pracownicy odpowiedzialni za dany kurs). Z rozmowy z doktorantami wynika, że więcej niż 30 h zajęć przyznawano jedynie, gdy było takie zapotrzebowanie w danej jednostce i przede wszystkim osobom najlepiej ocenianym przez hospitujących ich opiekunów / promotorów.

2. Ocena zgodności efektów kształcenia na studiach podyplomowych z wymaganiami organizacji zawodowych i pracodawców.

Studia Podyplomowe są powoływane w oparciu o wypracowaną procedurę, której podstawą jest Regulamin Studiów Podyplomowych (Raport samooceny, s. 8). Pracownicy Instytutów opracowują koncepcję studiów, a następnie wniosek zostaje przedłożony do konsultacji i zatwierdzenia przez członków Rady Instytutu. Po pozytywnej ocenie trafia do zatwierdzenia przez Radę Programową Instytutu i Radę Wydziału, a następnie decyzją Rektora zostają powołane Studia. W skład Rady Programowej Wydziału wchodzi: prodekan ds. dydaktyki, zastępcy dyrektorów wszystkich instytutów. Zadaniem Rady Programowej jest opiniowanie programów studiów oraz monitorowanie efektów kształcenia. Minusem Rady jest brak w ich gremium przedstawicieli studentów, w tym również słuchaczy studiów podyplomowych. W sposobie funkcjonowania Studiów Podyplomowych trudno jednak dostrzec wymierne działania Rady Programowej oraz Komisji ds. Jakości Kształcenia. W opinii słuchaczy Studiów Podyplomowych nie znajdują potwierdzenia działania ww Komisji, negatywnie oceniają oni poczynania przygotowujące dostosowanie oferty programowej do nowych wymagań ustawy, czy też do potrzeb branżowych.

Oferta Studiów Podyplomowych jest stosunkowo uboga i ma tendencję zniżkową. Nabór w latach 2008/2009 wynosił 120 słuchaczy; 2009/2010 – 118 słuchaczy, a w 2010/2011 już tylko 25 słuchaczy, ale w roku akademickim 2011/2012 - 87 słuchaczy (Raport Samooceny, s. 22 - 23). Niepokoi liczba absolwentów (w porównaniu do liczby podejmujących studia) na Kształceniu Translatorycznym IFG. W roku 2010 to tylko 35 absolwentów w stosunku do rozpoczynających 90 słuchaczy i podobnie w 2012 roku (rozpoczęło 87 słuchaczy, a ukończyło 34). Nieznane są przyczyny tak dużej selekcji.

Zaskakuje uboga oferta studiów podyplomowych, szczególnie na takim wydziale, jak Wydział Filologiczny, który reprezentowany jest przez kierunki: Filologia polska, Filologia (w tym 8 specjalności), Kulturoznawstwo i Europeistyka. W chwili obecnej zakończył się

ostatni cykl zajęć na jedynym kierunku studiów podyplomowych uruchomionych w 2011/2012 roku: *Kształcenie Translatoryczne* (3 semestry). Ten kierunek kształcenia jest jedynym na studiach podyplomowych, który cieszy się niesłabnącym powodzeniem (por. Raport Samooceny, s. 4; 23).

Informacje o Studiach Podyplomowych znajdują się na ogólnej stronie UO w zakładce Studia Podyplomowe. Niestety zamieszczone tam informacje są już częściowo nieaktualne np. w przypadku *Studiów wiedzy o kulturze audiowizualnej i teatrze* – termin rozpoczęcia wrzesień 2007 r.; *Metodyka kształcenia osób z trudnościami w nauczaniu języków obcych* – zapisy 5-30.09.2011 r. oraz *Język niemiecki jako obcy i język mniejszości narodowej w nauczaniu mono- i bilingwistycznym*– 26.01.2011 r. Wskazane niedociągnięcia nie stanowią zachęty dla potencjalnych słuchaczy. Ukazuje to, że Wydział, jak do tej pory nie wypracował jeszcze wizji tych studiów, a z całą pewnością ta forma studiów nie jest przez władze Wydziału i Instytutów traktowana jako równorzędna studiom I i II stopnia. Brak również wypracowania płaszczyzny porozumienia z pracodawcami (choć współpraca taka deklarowana jest przez pracodawców, licznie przybyłych na spotkanie (ok. 30 osób) i zaakcentowania ich obecności w obszarze dotyczącym projektu i uruchomieniu kierunków studiów podyplomowych.

Studia Podyplomowe, które funkcjonowały w ostatnich latach w ramach Wydziału, stanowiły margines prowadzonej działalności. Ogółem w ramach Uczelni odnotowano 60 uruchomionych kierunków Studiów podyplomowych, z czego w ostatnich latach liczba ich na Wydziale znacznie spadła i wahała się w granicach od 3 do 1.

Obecna uboga oferta Wydziału Filologicznego w zakresie studiów podyplomowych – ogranicza się do Podyplomowego Studium Kształcenia Translatorycznego prowadzonego na specjalności filologia germańska.

Deklarowanym celem Podyplomowego Studium Kształcenia Translatorycznego jest przygotowanie jego absolwentów do profesjonalnej pracy tłumacza tekstów z polskiego na niemiecki i odwrotnie. O zgodności zakładanych efektów kształcenia, takich jak zdolność rozumienia tekstu wyjściowego oraz sztuka oddania znaczenia w języku docelowym, wiedza z zakresu teorii przekładu oraz kulturowych uwarunkowań procesu tłumaczenia, z oczekiwaniami pracodawców świadczy fakt, że absolwenci studium zazwyczaj zaraz po jego ukończeniu zostają zatrudnieni w biurach tłumaczeń, biurach turystycznych czy kancelariach notarialnych.

W przypadku zakończonej już edycji Studiów Podyplomowych Kształcenia Translatorycznego uwzględniono wymagania branżowe regulowane ustawą o wykonywaniu zawodu tłumacza (DZ.U. z dn. 27.001.2004 r; nr 273 poz. 2702). Dzięki temu absolwent nabywa pełne uprawnienia do prawa o ubieganie się o prawo do wykonywania zawodu tłumacza przysięgłego poprzez zdanie egzaminu z umiejętności tłumaczenia z języka polskiego na język obcy oraz języka obcego na język polski, organizowanego przez Ministerstwo Sprawiedliwości (Raport..., s. 24). W roli interesariusza zewnętrznego wystąpiło tu Ministerstwo Sprawiedliwości.

Podobna sytuacja, odnosząca się do uwzględnienia wymagań resortowych, dotyczy organizacji i programu praktyk pedagogicznych na Wydziale. W pełni uwzględniono w ich przypadku założenia standardów wykonywania zawodu nauczyciela. Program i cele praktyki pedagogicznej są dostępne na stronach Instytutów.

Program i plan studiów podyplomowych zasługują na pozytywną ocenę. W programie studiów zdecydowanie przeważają zajęcia praktyczne, budujące i poszerzające umiejętności sprawnego tłumaczenia pisemnego i ustnego z języka niemieckiego na polski i odwrotnie różnego rodzaju tekstów i dokumentów (prasowych, notarialnych, prawniczych, naukowych, technicznych itd.), są w nim jednak także przedmioty wzbogacające wiedzę teoretyczną tłumacza (Wstęp do teorii tłumaczenia, 16 godzin) oraz świadomość kulturowych uwarunkowań procesu translacji (Aspekty kulturowe i międzykulturowe w tłumaczeniach, 16 godz.). Program translatorycznych studiów podyplomowych, a także czas ich trwania (trzy semestry, 350 godzin) wydają się umożliwiać osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Jednak oferta Wydziału jest słabo dostosowana do potrzeb regionu i środowiska oraz nieaktualniana. Wskazuje na to spadek zainteresowania tą formą studiów (w roku 2011/2012 uruchomiono tylko jeden kierunek). W przeciągu ostatnich 5 lat odnotowane zmniejszenie się o 2/3 zainteresowania Studiami podyplomowymi (Raport..., Tabela s. 4).

Zasady i formy weryfikowania stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia (w tym także zasady dyplomowania) oraz system ocen zostały przedstawione w „Regulaminie studiów podyplomowych w Uniwersytecie Opolskim”. Informacje o regulach uzyskiwania ocen z poszczególnych przedmiotów są też zawarte w sylabusach. Zasady te są zgodne z akademickimi standardami, dostępne i sformułowane przejrzysto.

Sposób weryfikowania efektów kształcenia na studiach podyplomowych funkcjonuje w oparciu o Regulamin Studiów Podyplomowych oraz uzupełniają to wewnętrzne przepisy

m.in. Uchwała Senatu 1996-1999/14: Wprowadzenie uczelnianego systemu stymulacji i oceny jakości kształcenia oraz Zarządzenie Rektora UO nr 2012/8 w sprawie uczelnianego systemu doskonalenia jakości kształcenia. Na podstawie dokumentacji odbywanych praktyk, zaliczeń i egzaminów, również na podstawie ilości wydanych świadectw ukończenia studiów (np. Kształcenie Translatoryczne – duże różnice w liczbie osób rozpoczynających, a kończących studia – Raport samooceny, s. 23-24) można śledzić sposób weryfikacji jakości kształcenia. Ponadto w przypadku niektórych kierunków konieczne jest dostosowanie programu do wymagań standardów wykonywanego zawodu, a w takim przypadku instytucją weryfikującą poziom uzyskanych efektów kształcenia, przygotowania do wejścia na rynek pracy, staje się dany resort (jak to ma miejsce w przypadku Studiów podyplomowych Kształcenie Translatoryczne) np. Ministerstwo Sprawiedliwości.

Uczelnia/Wydział deklaruje prowadzenie prac przygotowawczych do wprowadzenia spójnego systemu opisu efektów kształcenia na Studiach podyplomowych zgodnego z KRK, z uwzględnieniem systemu ECTS. System ma być gotowy do wdrożenia w roku akademickim 2012/2013 zgodnie z wymogami Ustawy. Stan zaawansowania prac jest niemożliwy do ustalenia.

Zarówno dobór jak liczba osób prowadzących zajęcia dydaktyczne w Podyplomowym Studium Kształcenia Translatorycznego są właściwe i pozwalają na uzyskanie zakładanych efektów kształcenia oraz jego wysokiej jakości. Przedmioty praktyczne prowadzą głównie doświadczeni tłumacze przysięgli w stopniu doktora i magistra, przedmioty wprowadzające w teoretyczne i kulturowe konteksty tłumaczeń natomiast – dwaj samodzielni pracownicy naukowcy reprezentujący literaturoznawstwo i językoznawstwo. Liczba 12 prowadzących zajęcia jest adekwatna do liczby słuchaczy Studium – zaczyna je zwykle około 90 osób, kończy jedna trzecia.

Z uwagi na profil prowadzonych w przeszłości studiów podyplomowych, rodzaj i kierunek współpracy z Instytucjami zewnętrznymi wydawał się zasadny, choćby przez częściowe wprowadzenie do realizacji programu studiów kadry doświadczonych przysięgłych tłumaczy języka niemieckiego. Takie działania są próbą utrzymania wysokiego poziomu kształcenia. „W procesie przydzielania zajęć dydaktycznych pracownikom akademickim bierze się pod uwagę to, aby ich dorobek naukowy odpowiadał rodzajowi zajęć, jaki prowadzą oraz uwzględnia się informacje pochodzące z ankiet studentów. Zatrudnianie osób prowadzących zajęcia w ramach prac zleconych jest każdorazowo uzasadnione merytorycznie

przez kierownika jednostki zlecającej oraz opiniowane przez Radę Wydziału” (por. Raport samooceny, s.12).

3). Ocena udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, (w przypadku studiów podyplomowych - w szczególności pracodawców), w procesie określania efektów kształcenia, ich osiągania oraz weryfikacji, a także oceny jakości kształcenia prowadzonego na tych studiach.

W przypadku Studiów Podyplomowych bardzo słabo zarysowuje się współpraca pracodawców z Wydziałem. W przypadkach wymaganych ustawą określającą prawa do wykonywania zawodu współpraca resortowa została nawiązana przez Uczelnię (dotyczy to Ministerstwa Sprawiedliwości i Ministerstwem Edukacji Narodowej poprzez szkoły, w których odbywane są praktyki zawodowe). Jednak jest to ograniczone do współpracy na poziomie podstawowym, nie wykraczającym poza obowiązujące zasady, a podyktowane tradycją.

Wprawdzie licznie przybyłe na spotkanie grono interesariuszy zewnętrznych deklarowało współpracę z Wydziałem, nie zostali oni uwzględnieni ani w Radach Programowych Instytutów, czy też na poziomie Wydziału, jako grupa doradcza i opiniująca (choćby w okrojonym zakresie). Nie posiadają również wiedzy na temat roli, jaką mają do spełnienia.

4). Ocena stosowanego systemu ECTS - prawidłowości określenia nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

W studium doktoranckim nie wprowadzono jeszcze systemu ECTS, kierownik studium uczestniczy jednak w cyklicznych Konferencjach Kierowników Filologicznych Studiów Doktoranckich, na których omawia się ten problem. 15 maja na kolejnej takiej konferencji zostanie ustalona ramowa postać programu doktoranckich studiów filologicznych w Polsce – już z uwzględnieniem ECTS i efektów kształcenia. 17 maja kierownik Studium Doktoranckiego Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Opolskiego podda ten projekt głosowaniu na Radzie Wydziału Filologicznego, potem zaopiniuje go Senat UO. Wprowadzenie systemu ECTS na studiach doktoranckich zaplanowane jest na rok akademicki 2012/2013.

5). Ocena wiarygodności i przejrzystości stosowanego w jednostce systemu oceny stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia. Ocena stopnia dostępności tego systemu, w szczególności dla doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych.

Każdy z prowadzących zajęcia na studiach doktoranckich ustala kryteria ich zaliczenia i zasady oceny. Kryteria przekazywane są doktorantom przede wszystkim podczas zajęć, gdyż generalnie brakuje sylabusów. Podstawą oceny w przypadku wykładów są najczęściej egzaminy. Generalnie doktoranci w rozmowie uznali system oceny za poprawny, choć wskazali na brak sylabusów do wielu zajęć.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego²

Kryterium spełniono w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1. Program studiów doktoranckich umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, gdyż przygotowuje doktorantów do pracy badawczej przez umożliwienie im zdobycia solidnej wiedzy o najnowszych osiągnięciach nauki w dziedzinie prowadzonych przez nich badań, umiejętności dotyczących metodologii badań naukowych i kompetencji społecznych związanych z badaniami naukowymi oraz miejscem i rolą uczonego w społeczeństwie. Słuchacze studium zwracali jednak uwagę na brak spójności tego programu z programem studiów I i – zwłaszcza – II stopnia (powtarzanie treści programowych). Program, plan i czas trwania studiów podyplomowych umożliwiają osiągnięcie założonych efektów kształcenia. Zakładane efekty kształcenia na istniejących studiach podyplomowych zgodne są z oczekiwaniami pracodawców, o czym świadczy fakt, że większość absolwentów znajduje zatrudnienie; zdobyte na tych studiach uprawnienia pozwalają ponadto ubiegać się o prawo do wykonywania zawodu (tłumacza przysięgłego).

2. Zasady i spectrum wyboru przedmiotów fakultatywnych zwiększają możliwości osiągnięcia założonych efektów kształcenia. Ustalone przez jednostkę zasady i formy weryfikowania stopnia osiągnięcia na studiach podyplomowych zakładanych celów i efektów kształcenia są jasne, wiarygodne i podane do ogólnej wiadomości.

3. Rolę praktyki zawodowej na studiach doktoranckich pełnią prowadzone przez doktorantów zajęcia dydaktyczne, których problematyka wiąże się z programem studiów doktoranckich,

wymiar i formy weryfikacji są właściwe, a ta forma praktyki zawodowej wiąże się z założonymi efektami kształcenia.

4. W Studium Doktoranckim Wydziału Filologicznego UO nie ma stosuje się jeszcze ECTS, prace nad nim są już jednak zaawansowane i władze Wydziału deklarują, że zostanie on wprowadzony w roku akademickim 2012/2013. Doktoranci nie uczestniczą w pracach nad efektami kształcenia, będą tylko mogli zaopiniować gotowy projekt. Kryteria zaliczenia i oceny zajęć przekazywane są głównie dopiero podczas zajęć, co może utrudniać doktorantom wybór przedmiotów fakultatywnych.

5. Formy pracy naukowej doktorantów w krajowych zespołach badawczych i prowadzenia badań związanych z tematyką studiów doktoranckich w innych jednostkach sprowadzają się głównie do współpracy słuchaczy studium z doktorantami z innych polskich uczelni polegającej na uczestnictwie w ogólnopolskich konferencjach lub współorganizowaniu ich, choć zdarzają się przypadki prowadzenia badań w innych ośrodkach naukowych.

6. Jednostka podejmuje skuteczne działania umożliwiające i ułatwiające doktorantom przygotowanie publikacji naukowej w uczelnianych i ogólnopolskich pismach oraz tomach pokonferencyjnych.

7. Kwalifikacje merytoryczne kadry prowadzącej zajęcia dydaktyczne na studiach doktoranckich i opiekunów naukowych doktorantów są w pełni zgodne z celami i efektami kształcenia na tych studiach, tematyka zajęć jest w każdym przypadku zgodna z kompetencjami naukowymi nauczycieli akademickich poświadczonymi dorobkiem naukowym, a tematy rozpraw doktorskich – z badaniami prowadzonymi przez promotorów. Dobór i liczba osób prowadzących zajęcia na studiach podyplomowych umożliwiają wysoki poziom kształcenia i osiągnięcie jego założonych jego efektów. Udział interesariuszy zewnętrznych w procesie ustalania, osiągania i weryfikacji zakładanych efektów kształcenia jest doraźny, brak rozwiązań systemowych w tym zakresie.

3. Zasoby kadrowe, materialne i finansowe posiadane przez jednostkę mające służyć realizacji zakładanych celów strategicznych i osiągnięcia efektów kształcenia.

Politykę kadrową prowadzona w jednostce należy określić jako właściwą. Poszczególnym kierunkom Wydziału udało się uniknąć luki pokoleniowej i zatrudniać co roku kilkoro młodych pracowników ze stopniem doktora, a czasami jeszcze w trakcie jego zdobywania. Możliwości takie, a także odpowiedni poziom merytoryczny kadry naukowo-dydaktycznej władze poszczególnych Instytutów uzyskują poprzez rygorystyczne przestrzeganie terminów awansów naukowych i zwalnianie pracowników tych terminów niedotrzymujących, monitorowanie pracy dydaktycznej młodych pracowników, a także zatrudnianie ich na czas określony (od 2 do 4 lat), co pozwala na zweryfikowanie ich kompetencji merytorycznych i dydaktycznych. Władze kierunków i specjalności przy podejmowaniu decyzji o zatrudnieniu przestrzegają też zasady równowagi pomiędzy przedstawicielami różnych dyscyplin filologicznych, a także zasady reprezentacji głównych kierunków badań prowadzonych w poszczególnych jednostkach Wydziału Filologicznego.

W ostatnich latach bardzo podniósł się poziom wyspecjalizowania kadry dzięki uzyskiwaniu nowych tytułów i stopni - w tym przez prężnie rozwijających się młodych naukowców. Osoby nie rokujące nadziei na awans przechodziły weryfikację, a w ich miejsce zatrudniano gotowych do szybkiego awansu oraz specjalistów z danych dziedzin - nie tylko zapewniających minimum kadrowe, ale też wspierających rozwój jednostki.

Pracownicy zachęceni są do uczestniczenia w sympozjach naukowych i spotkaniach naukowych. Na wydziale organizowane są też liczne ogólnopolskie i międzynarodowe konferencje. Pracownicy uzyskują tytuły profesorskie i są laureatami nagród wewnątrz- i zewnątrz uczelnianych.

Najprężniej rozwija się kadra w IFP i IFA, które co roku zyskują nowych, samodzielnych pracowników naukowych. W IFP w ciągu ostatnich 5 lat tytuł profesorski uzyskały 3 osoby, stopień dra hab. 8 osób a stopień doktora (poza studiami doktoranckimi) 2 osoby. W wyżej wymienionym okresie kadrze IFA przybyło czterech pracowników w stopniu doktora, pięciu pracowników w stopniu doktora habilitowanego. Trzech pracowników ze stopniem doktora habilitowanego zatrudniono na etacie profesora Uniwersytetu Opolskiego. Kierownictwo instytutu IFG stawia na młodą kadrę naukową wspierając jej rozwój naukowy. Pracownicy ze stopniem magistra pracują nad rozprawami doktorskimi, a pracownicy ze stopniem doktora nad rozprawami habilitacyjnymi. Pracownicy ze stopniem doktora odbywają ponadto staże naukowe.

W okresie 2006-2011 w KKiJF zatrudnione zostały na stanowisku adiunkta nowe osoby posiadające wysokie kwalifikacje, potwierdzone stopniem naukowym doktora w

dyscyplinie językoznawstwa (3 osoby) i literaturoznawstwa (1 osoba). W 2007 roku za osiągnięcia w pracy naukowej pracownicy jednostki (2 osoby) zostali wyróżnieni nagrodą Rektora UO. W minionym 5-leciu w IFW odnotowano 1 awans na stanowisko profesora zwyczajnego i uzyskano 1 tytuł profesora. Jednocześnie Instytut utracił (w latach 2010-11) dwoje profesorów w wyniku zgonów; tego braku dotychczas nie udało się nadrobić. W grupie doktorów odejście 2 pracowników zostało zrekompensowane awansami doktorskimi niemal wszystkich zatrudnionych asystentów. Jednak ostatnie 10-lecie nie przyniosło żadnego awansu z grupy doktorów do grupy doktorów habilitowanych, a 4 osoby z grupy doktorów, należące do szczególnie doświadczonych dydaktyków, zostały przeszerogowane ze stanowiska adiunkta na stanowisko starszego wykładowcy. Pierwsza po okresie zastoju habilitacja planowana jest w IFW na rok 2013. Podczas wizytacji otrzymaliśmy informację o procedowaniu jednej profesury pracownika Wydziału.

Zasady powierzania doboru zajęć są właściwe: przy rozdziale zajęć w poszczególnych zakładach bierze się pod uwagę zainteresowania naukowe pracowników, prowadzone przez nich badania i problematykę publikacji naukowych. Przywiązuje się także dużą uwagę do sygnałów płynących z zewnątrz, takich jak wyniki ankiet ewaluacyjnych, ustne i pisemne uwagi studentów, informacje z forów internetowych. Studenci potwierdzają kompetencje merytoryczne pracowników także dokonując wyboru określonych zajęć fakultatywnych. Formą sprawdzenia trafności decyzji o przydziale zajęć są też prowadzone na kilku kierunkach hospitacje.

Pozytywnie ocenić należy także skalę i formy weryfikacji jakości wykonywania przez nauczycieli akademickich powierzonych im zadań naukowo-dydaktycznych. Pracownicy Wydziału Filologicznego dwa razy w roku składają sprawozdanie z działalności naukowo-dydaktycznej (za rok kalendarzowy i akademicki). W Instytucie Filologii Polskiej, Wschodniosłowiańskiej i Germańskiej są hospitowane zajęcia młodszych pracowników naukowych oraz tych nauczycieli akademickich, którzy zostali nisko ocenieni w studenckich ankietach ewaluacyjnych (zespół wizytujący oglądał stosowną dokumentację). Studenci studiów I i II stopnia co semestr wypełniają ankietę ewaluacyjną (nie czynią tego jednak słuchacze studiów doktoranckich i podyplomowych).

Zarówno lektura raportu samooceny, jak rozmowy z pracownikami pozwoliły zespołowi wizytującemu wysoko ocenić stwarzane w jednostce możliwości rozwoju kwalifikacji naukowych i dydaktycznych pracowników. Władze Uczelni i Wydziału przede wszystkim wspierają awanse naukowe, finansując wyjazdy pracowników na zagraniczne kwerendy

biblioteczne i konferencje, publikację książek habilitacyjnych i profesorskich, współfinansując monografie postdoktorskie, przyznając nagrody za każdy osiągnięty stopień naukowy. Od dwóch lat rektor przyznaje dziesięciomiesięczne tzw. stypendium profesorskie dla osób starających się o tytuł profesora. Pracownicy bez trudu otrzymują urlop na wykorzystanie zagranicznego stypendium naukowego. Uczelnia abonuje dużą liczbę elektronicznych baz danych, co umożliwia pracownikom szeroki dostęp do literatury on-line.

W wyniku przemyślanej i konsekwentnej polityki kadrowej w ocenianej jednostce osiągnięto spójność specjalności reprezentowanych przez kadrę naukowo-dydaktyczną z założonymi w obrębie poszczególnych kierunków efektami kształcenia. Spójność tę osiąga się poprzez dobór i wspieranie rozwoju pracowników naukowo-dydaktycznych o odpowiednich kompetencjach merytorycznych potwierdzonych ich publikacjami i oraz innymi formami aktywności naukowej (wystąpienia na organizowanych cyklicznie wewnętrznych seminariach naukowych, gościnne wykłady w innych uczelniach krajowych i zagranicznych, uczestnictwo w ogólnopolskich i międzynarodowych konferencjach, członkostwo w prestiżowych organizacjach naukowych). Liczba nauczycieli akademickich jest adekwatna do liczby uczestników prowadzonego przez nich procesu dydaktycznego.

W opinii studentów zasoby kadrowe ocenianej jednostki są na bardzo dobrym poziomie zestawiając je z ilością studentów studiujących na Wydziale. Studenci w rozmowie z zespołem oceniającym wyrazili opinię, iż kadra naukowo-dydaktyczna Wydziału jest kompetentna, potrafi ich zainteresować wykładaną materią i spełnia ich oczekiwania w ramach procesu kształcenia. Ponadto studenci są zdania, iż prowadzący zajęcia w ocenianej jednostce stosują nowoczesne formy przekazywania wiedzy oraz starają się być innowacyjni w podejściu do nauki, którą się zajmują. Studenci wyrazili negatywną opinię na temat dostosowania programów kształcenia do wymagań rynku pracy uznając wiele kursów za nieprzydatnych z punktu widzenia przyszłej pracy zawodowej. Poza wskazanymi uwagami studenci bardzo pozytywnie wypowiedzieli się o poziomie kształcenia na ocenianej jednostce chwaląc istniejące na Wydziale indywidualne podejście do studenta oraz mocno zakorzoną relację mistrz- uczeń.

Kadra naukowo – dydaktyczna obsługująca studia podyplomowe w głównej mierze rekrutuje się z pracowników UO (głównie ze stopniem doktora), przy częściowym tylko wsparciu interesariuszy zewnętrznych, np. tłumaczy przysięgłych języka.

Ocena dostosowania infrastruktury dydaktycznej i naukowej do profilu i rozmiarów prowadzonego kształcenia oraz specyfiki realizowanych badań.

Infrastruktura naukowa i dydaktyczna Wydziału Filologicznego UW dostosowana jest do prowadzonych tu badań i ich specyfiki, choć pracownicy skarżyli się na trudną sytuację lokalową Biblioteki Głównej. W Bibliotece tej znajduje się trzon księgozbioru poszczególnych kierunków i specjalności Wydziału Filologicznego, księgozbiór wyselekcjonowany do potrzeb dydaktyki, w całości skomputeryzowany, mieści się natomiast w podzielonej na dwa przestronne lokale Bibliotece Wydziałowej w Collegium Maius. Biblioteka Wydziałowa ma też księgozbiór elektroniczny, z którego można korzystać z dowolnego komputera (logowanie przez kartę biblioteczną) oraz bogate zbiory czasopism – otrzymuje je od Biblioteki Głównej, która korzysta z ustawy o egzemplarzu obowiązkowym. Studenci, poza sakramentalnymi narzekaniami na niedostateczną liczbę egzemplarzy lektur, nie skarżyli się na brak dostępu do wymaganych w ich edukacji tekstów.

Studenci mają do dyspozycji przystosowane do sprzętu audiowizualnego i multimedialnego sale dydaktyczne, które – choć w różnym stopniu – zaspokajają potrzeby poszczególnych kierunków. W Collegium Maius znajdują się dwie pracownie komputerowe ze sprzętem wyposażonym w liczne, różnorodne, stale aktualizowane programy, dostosowane do profilu prowadzonego kształcenia. Na terenie całego Collegium Maius jest WiFi.

Na pozytywną ocenę zasługują przedstawione przez władze jednostki plany stałego wzbogacanie księgozbioru Biblioteki Wydziałowej, elektronicznej bazy danych i programów komputerowych, niezbędna rozbudowa – lub wręcz budowa – Biblioteki Głównej nie leży jednak w ich gestii.

Udział interesariuszy zewnętrznych w rozwijaniu infrastruktury naukowej i dydaktycznej ocenianego Wydziału polega głównie na wzbogacaniu księgozbioru poszczególnych jego jednostek przez różne instytucje (np. DAAD) lub prywatnych sponsorów czy darczyńców.

Liczba i powierzchnia sal, w których odbywają się zajęcia zestawiona z liczbą studentów kierunku, nie jest wystarczająca. Studenci w rozmowie z zespołem oceniającym wyrazili negatywną opinię na temat dostosowania bazy lokalowej do ilości studentów wskazując na problem braku sal i niejednokrotnej konieczności prowadzenia zajęć w gabinetach nauczycieli akademickich. Liczba stanowisk w poszczególnych salach nie zawsze dostosowana jest do powierzchni tych pomieszczeń i liczby studentów studiujących w ocenianej jednostce. Studenci twierdzą, iż niekiedy występują sytuacje przeludnienia sal. Wyposażenie pomieszczeń ocenianej jednostki jest na zadowalającym poziomie. Niektóre sale są

wyposażone w stacjonarny sprzęt multimedialny, jak również istnieje możliwość zdobycia podstawowego sprzętu przenośnego, również na potrzeby studentów, choć jest go niewiele. Studenci w rozmowie z zespołem oceniającym wyrazili opinię, iż koniecznym jest wyposażenie Wydziału w dodatkowy sprzęt szczególnie w salach, w których odbywają się zajęcia z przedmiotów specjalistycznych np. z filmu. Studenci negatywnie oceniają sposób dostosowywania planów zajęć i obsadzenia sal do typów zajęć w nich prowadzonych. Studenci wyrazili opinię, iż niejednokrotnie zajęcia odbywają się w salach nieprzystosowanych do prowadzenia w nich zajęć np. niewyposażonych w sprzęt konieczny to przeprowadzenia konkretnych zajęć mimo, iż sale z takim sprzętem są dostępne na Wydziale. W ocenianej jednostce studenci bez problemów mogą korzystać z bezprzewodowego Internetu na terenie całego Wydziału, co ocenić należy pozytywnie. Studenci mają możliwość korzystania z dostępnego na Wydziale sprzętu multimedialnego także po godzinach zajęć, jak również ze sprzętu komputerowego dostępnego w pracowniach, bibliotece i kioskach internetowych. Główny budynek dydaktyczny Wydziału jest w dobrym stanie technicznym, a jego stan estetyczny można ocenić pozytywnie. Budynek główny jest dostosowany w podstawowym stopniu do studiowania w nim osób niepełnosprawnych przez zastosowane rozwiązania architektoniczne. W budynku znajduje się winda, podjazd i dostosowane inne pomieszczenia do potrzeb wspomnianych osób, co zasługuje na ocenę pozytywną.

Doktoranci mają dostęp do biblioteki wydziałowej na zasadach podobnych jak pracownicy. Jeżeli chodzi o ocenę zasobów biblioteki jak i baz danych, z rozmowy z doktorantami wynika, że kluczowa jest tematyka badań (obszary badań, które dłużej funkcjonują w Jednostce dysponują lepszym zasobem bibliotecznym). Część doktorantów uważa zasoby za wystarczające, inni za zbyt skromne dla potrzeb ich badań naukowych. Zróżnicowanie zasobów biblioteki potwierdza także Prodziekan ds. badań, zwracając uwagę, że w czasie powodzi w 1997 r. biblioteka poniosła dotkliwe straty, które w kolejnych latach musiała uzupełnić.

Ocena poziomu finansowania jednostki pod względem zapewnienia realizacji jej celów strategicznych i stabilności rozwoju.

Polityka finansowa jednostki umożliwia realizację jej celów strategicznych i stabilności rozwoju. Podstawą tej polityki jest ustalenie reguł finansowania prowadzonych w jednostce badań i procesu dydaktycznego tak, by zapewnić stały rozwój naukowo-dydaktycznych kompetencji kadry potwierdzony liczbą publikacji zatrudnionych na uczelni pracowników i zdobytych przez stopni naukowych, poziomem prac magisterskich i doktoratów napisanych przez ich uczniów. Z funduszy na badania statutowe finansuje się – lub częściej w dużym stopniu współfinansuje – książki związane z awansem naukowym, konsekwentnie podejmuje się działania motywacyjne (doskonalenie, stypendia), zakupuje się sprzęt, pomoce naukowe, programy komputerowe i elektroniczne bazy danych, co zwiększa możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Jest to zarazem element działań projakościowych, związanych z funkcjonowaniem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Jednym z finansowych filarów Wydziału Filologicznego jest współpraca z Opolskim Towarzystwem Przyjaciół Nauk, które występuje o ministerialne granty konferencyjne i publikacyjne dla Wydziału. Stałym i godnym uznania elementem polityki finansowej jednostki jest także pozyskiwanie sponsorów z otoczenia społeczno-gospodarczego, co przynosi znakomite efekty. Na liście tych sponsorów (instytucji i osób prywatnych), współfinansujących konferencje, publikacje książek, fundujących stypendia doktorskie, przekazujących książki do biblioteki znajdują się m.in. Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej, DAAD, PAN, Narodowe Centrum Kultury, Narodowe Centrum Nauki, samorzady lokalne, ambasady, uniwersytety zagraniczne współorganizujące konferencje, Stowarzyszenie Współpracy Polska-Wschód, cementownia Gorażdże, elektrownia Brzeziny, osoby prywatne będące przedstawicielami lokalnego biznesu, itp.

Sposób pomocy finansowej dla doktorantów został omówiony powyżej.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego¹

Kryterium spełniono w pełni

Syntetyczne opisy kryteriów szczegółowych¹

1. Jednostka zapewnia kadre stosowną do potrzeb wynikających z prowadzonej działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej oraz prowadzi politykę kadrową umożliwiającą rozwój kwalifikacji naukowych i dydaktycznych pracowników,

2. Jednostka dysponuje odpowiednią infrastrukturą dydaktyczną dostosowaną do specyfiki oferowanych studiów, zapewniającą osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, na podkreślenie zasługuje dobry dostęp do biblioteki i baz danych, choć ze względu na zróżnicowanie obszarów badań na wydziale ich zasoby nie zawsze są wystarczające.

3. Polityka finansowa jednostki zapewnia stabilność jej rozwoju.

5. Badania naukowe

Wydział Filologiczny prowadzi badania naukowe w zakresie językoznawstwa, literaturoznawstwa i kulturoznawstwa na obszarze filologii polskiej oraz na filologiach obcych: angielskiej, germańskiej, romańskiej oraz zachodnio-, południowo- i wschodniosłowiańskiej (czeskiej, serbsko-chorwackiej, rosyjskiej, ukraińskiej, białoruskiej) oraz w obszarze studiów europeistycznych. Wyniki tych badań wykorzystywane są w procesie kształcenia. Poziom badań umożliwił Wydziałowi uzyskanie kategorii „A” oraz praw doktoryzowania w zakresie językoznawstwa, literaturoznawstwa i kulturoznawstwa, a także prawa habilitowania w zakresie językoznawstwa i literaturoznawstwa.

Siły swojego Wydziału sami pracownicy upatrują w obecnej niepodzielności administracyjnej kierunków filologicznych, zdobyciu znaczącego miejsca w skali krajowej i międzynarodowej w zakresie badań (mówi się m. in. o opolskiej szkole folklorystyki, lingwistyki etc.). W udostępnionych sprawozdaniach uwidoczniło się imponujące zestawienie publikacji i konferencji (w latach 2010 – 2011 w czasopiśmie wyróżnionych opublikowano odpowiednio 62 i 82 pozycje, monografie – 283 i 285 pozycji, referaty, komunikaty i inne – 68 pozycji, konferencje międzynarodowe i z udziałem gości zagranicznych – 7 i 10 pozycji, konferencje ogólnopolskie i lokalne – 6 i 8 pozycji). Podkreślić trzeba, że wiele z tych publikacji i konferencji ma charakter znaczący w skali nie tylko krajowej (np. pod redakcją prof. Bogusława Wyderki ukazuje się monumentalna praca zbiorowa: Słownik gwar śląskich) lub ukazuje się w renomowanych wydawnictwach także zagranicznych (np. od roku 1999 seria wydawnicza Opperlner Beiträge zur Germanistik. Do tej pory ukazało się 7 tomów. Od roku 2004 seria prac i tekstów źródłowych o charakterze śląskoznawczym: SILESIA). Wyraźne jest powiązanie: dydaktyka – badania naukowe – dydaktyka oraz włączanie do prac badawczych studentów i doktorantów (gwarantowanie np. tym ostatnim publikacji w pismach naukowych). Uczelnia zawsze reaguje pozytywnie na wszelkie podania o dofinansowanie badań czy zagranicznych publikacji. Ustalił się zwyczaj finansowania badań i publikacji przez

lokalne towarzystwa naukowe (Opolskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, gwarancja publikacji tekstów doktorantów w Kwartalniku Opolskim), udzielania stypendiów i wsparcia ze strony firm prywatnych.

Badanie naukowe studentów i doktorantów są wspierane przez administrację Uczelni, chociaż najczęściej wynika tutaj z bezpośredniej współpracy z promotorem czy z kierownictwem Studium Doktoranckim. Doktoranci m. in. biorą udział w projektach naukowo-badawczych realizowanych na uczelni (np. poprzez organizowane konferencje: rok przygotowań projektu, wygłoszenie referatu, publikacja z funduszy Wydziału), korzystają z wyjazdowych stypendiów zagranicznych oraz stypendiów obcych państw na badania, mają udział w grantach krajowych (finansowanie z DS2) i zagranicznych. Podobnie studenci.

Trzeba także zwrócić uwagę, iż istotną rolę odgrywają w tworzeniu pozytywnego obrazu współpracy całego środowiska naukowego Wydziału wspólne spotkania naukowe pracowników, doktorantów i studentów, pozwalające na dyskusje nad przedstawianymi referatami czy komunikatami naukowymi najmłodszych badaczy.

Ważny też jest bardzo silny związek Wydziału z regionem – nie tylko poprzez uczynienie go przedmiotem badań. Widoczny jest obustronny szacunek w relacjach Miasto – Uczelnia, duma z osiągnięć, dążenie do coraz lepszego wpisywania się w środowisko (choćby poprzez dążenie to wybudowania biblioteki, która stanie się kolejnym miejscem spotkań Opolan z Uczelnią). Jest to już sfera wartości i działań „niemierzalnych” w kategoriach powizytacyjnej oceny.

W powyższym uzasadnieniu wykorzystano m. in. materiały udostępnione przez Uczelnię przed i w trakcie wizytacji, informacje uzyskane podczas rozmów z pracownikami, doktorantami i studentami.

Sprawozdanie z działalności naukowo-badawczej za rok 2011 składa się z następujących zestawień: Działalność naukowo-badawcza w roku 2011 (granty, projekty, badania statutowe – także młoda kadra i doktoranci, własne, zlecone etc.) – 16 stron, Prace opublikowane w roku 2011 – 41 stron (Inst. Fil. Ang. – 50 pozycji, Inst. Fil. Germ. – 36 pozycji, Inst. Fil. Polskiej – 200 pozycji, Inst. Fil. Wschodniosłow. – 62 pozycje, Katedra Kultury i Jęz. Franc. – 19 pozycji). Inne publikacje – 5 stron, w sumie 68 pozycji; Konferencje naukowe – 2 strony, 18 pozycji; Wygłoszone referaty, komunikaty, postery – 16 stron, 263 pozycje; Nagrody – 5 pozycji.

W ocenianej jednostce funkcjonuje około 30 kół naukowych według wykazu przedstawionego przez Wydział. Oceniana jednostka jak i cała Uczelnia przestrzegają art. 205 ust. 1 Ustawy w zakresie prowadzenia rejestru organizacji studenckich w tym kół naukowych.

Każde koło naukowe posiada swojego opiekuna. Podczas wizytacji zespół oceniający odbył jedno spotkanie z reprezentantami kół naukowych działających na Wydziale. Studenci obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym wyrazili opinię, iż są zaangażowani w badania naukowe prowadzone przez pracowników naukowo - dydaktycznych Wydziału i podali kilka przykładów takiej aktywności np.: pomoc studentów w powstawaniu Słownika Gwary Śląskiej, Publikacja zbiorowa dotycząca repatriantów na terenach wschodnich, gdzie studenci prowadzili wywiady z osobami będącymi podmiotem badań. Studenci uznali, że skala włączania ich w badania przez pracowników akademickich nie jest duża i mogłaby wzrosnąć. Nabór do badań prowadzonych przez pracowników naukowych odbywa się w sposób tradycyjny poprzez wybór najbardziej wyróżniających się studentów lub poprzez ogłoszenia o potrzebie pomocy. Prócz bezpośredniego włączania studentów w badania prowadzone przez nauczycieli akademickich studenci włączani są w badania naukowe jednostki w szczególności w związku z aktywną działalnością w kołach naukowych, co należy ocenić pozytywnie. Koła naukowe prowadzą urozmaiconą działalność konferencyjną i badawczą są aktywne na arenie krajowej i międzynarodowej współpracując z innymi ośrodkami akademickimi. Oceniana jednostka nie przedstawiła w pełni udokumentowanych danych ilościowych, jak również zestawienia publikacji naukowych z udziałem studentów. Niemniej jednak brak dokumentacji nie wyklucza aktywności w tej sferze, którą jednak zaleca się udokumentować. Przedstawiciele kół naukowych obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym zwrócili uwagę na poważny problem niedostatecznego wsparcia finansowego ze strony uczelni łożonego na działalność studencką w kołach naukowych oraz bariery biurokratyczne utrudniające lub uniemożliwiające działalność w szczególności problemy z rozliczaniem kosztów projektów organizowanych przez koła naukowe. Zaleca się zwrócenie uwagi na większe wsparcie finansowe działalności studenckiej.

Już w trakcie procedury rekrutacyjnej na studia doktoranckie kandydat powinien mieć przygotowany zarys projektu badawczego wokół którego skupia się rozmowa kwalifikacyjna. Co prawda nie jest wymagane na tym etapie zgoda samodzielnego pracownika na opiekę naukową, jednak jak wynika ze spotkań z doktorantami i Kierownik studiów doktoranckich, zdecydowana większość osób ma już potencjalnego opiekuna. Według doktorantów opiekunowie nie narzucają tematyki badań tylko pomagają ją doprecyzować, sprofilować etc. co jest bardzo pozytywnie odbierane. Podobnie w trakcie studiów np. sugerują udział w pewnych konferencjach, czy zapoznanie się z konkretnymi publikacjami. Zatem pod względem wyboru tematyki badań doktorantom pozostawiona jest duża swoboda. Doktoranci

współpracują z innymi ośrodkami głównie poprzez konferencje naukowe, część owocuje dalszą współpracą. Dominują inicjatywy własne doktorantów w zakresie pozyskiwania funduszy i nawiązywania współpracy, która może liczyć na wsparcie opiekunów / promotorów, a w razie potrzeby także Kierownik studiów doktoranckich. Generalnie doktoranci pracują samodzielnie pod nadzorem opiekuna. W niektórych jednostkach Wydziału regularnie prezentują wyniki swoich badań także na zebraniach zakładowych / katedralnych. Wydział natomiast zachęca do aplikowania w międzynarodowej Szkole Letniej corocznie prowadzonej w innym ośrodku. Wydział nie prowadzi zinstytucjonalizowanej wymiany doktorantów z innymi ośrodkami celem badań. Natomiast jeżeli taką współpracę doktoranci podejmą z własnej inicjatywy (lub inicjatywy opiekuna / promotora) to zapewnia się np. indywidualny program studiów.

W badaniach naukowych nie uczestniczą w żadnym stopniu słuchacze Studiów Podyplomowych.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego ¹

Kryterium spełniono wyróżniająco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Wydział prowadzi intensywne badania naukowe oraz działalność publikatorską. Organizuje wiele konferencji naukowych. W badania naukowe bardzo dobrze implementowane są elementy regionalne. Badania naukowe są w pełni zgodne z programami kształcenia oferowanymi na ocenianym Wydziale. Także doktoranci prowadzą badania naukowe, mają swobodę prowadzenia badań, jednakże ich udział w badaniach prowadzonych w zespołach na Wydziale mógłby być wyższy. Podobnie jak wsparcie (inne niż ze strony opiekunów naukowych) dla badań poza jednostką.

6. Współpraca krajowa i międzynarodowa

1) Ocena zapewnienia przez jednostkę udziału studentów, doktorantów, pracowników w realizacji programów międzynarodowych.

Jednostka jako całość i poszczególne instytuty uczestniczy w krajowej i międzynarodowej wymianie studentów, doktorantów, pracowników naukowych i dydaktycznych oraz współpracuje z krajowymi i międzynarodowymi instytucjami akademickimi, a także z przedsiębiorstwami i instytucjami. Wyraża się to poprzez wspólne projekty i badania

naukowe (także realizowane poprzez mniejsze zespoły czy poprzez pojedyncze osoby), organizowanie i udział w konferencjach międzynarodowych, krajowych i lokalnych, współpracę z instytutami naukowo-badawczymi, udział w pracach międzynarodowych i krajowych stowarzyszeń właściwych dla poszczególnych dyscyplin naukowych czy kierunków studiów. Efekty tej współpracy są znaczące a środowisko naukowe Wydziału jest cenionym partnerem dla analogicznych środowisk krajowych i zagranicznych. Na spotkaniach z przedstawicielami całego Wydziału padło sformułowanie, iż kierunki szukają przede wszystkim kontaktów z wydziałami i uczelniami o podobnej randze czy wielkości także po to, aby w ten sposób zostać zauważonym również przez uczelnie większe i o większym znaczeniu w świecie nauki. Nie jest to ograniczone jedynie do kierunków filologii obcojęzycznych. Np.: Instytut Filologii Polskiej w roku ubiegłym prowadził badania w ramach grantu MNiSzW na terenie Padwy, w latach poprzednich współpracował z ośrodkami na terenie Czech, sławiści stale współpracują z kilkunastoma ośrodkami zagranicznymi, germanistyka od roku 1999 wydaje na Zachodzie serię Oppelner Beiträge zur Germanistik (do tej pory 7 tomów). Pracownicy germanistyki działają w Internationale Gesellschaft für Dialektologie des Deutschen (IGDD) i jest wśród nich członek Internationale Vereinigung für Germanistik.

Po wizytacji w 2006 roku w raporcie Komisji znalazła się bardzo wysoka ocena naukowej współpracy międzynarodowej i krajowej. Zwrócono wtedy uwagę także na wymianę zagraniczną nie tylko w grupie pracowników – doktoranci i studenci korzystają z takiej wymiany w znaczącym stopniu. I tak np.: studenci uczestniczą w semestralnych studiach bohemistycznych w Pradze, Ołomuńcu i Brnie i letnich szkołach języka i kultury serbskiej (co roku kilku studentów) i wymianach miesięcznych lub semestralnych. Przyjmowani są także na studia osoby z Białorusi i Ukrainy, na semestralne pobyty po kilku studenci z Niemiec i Czech, na krótkotrwałe pobyty i na konferencje – studenci ze Słowacji, Czech, Ukrainy i Niemiec, na Letnią Szkołę Kultury i Języka Polskiego 40-50 osób z różnych krajów. Podobnie – doktoranci (o czym było już wyżej). Na Wydziale odbywają się regularnie wykłady profesorów wizytujących z uczelni zagranicznych.

2) Ocena podejmowanych przez jednostkę działań służących internacjonalizacji procesu kształcenia i ich wpływu na określenie, modyfikację i osiąganie efektów kształcenia oraz realizację procesu kształcenia.

Podczas wizytowania Wydziału Filologicznego zespół oceniający odbył rozmowę z osobami odpowiedzialnymi na Wydziale za koordynowanie działań związanych z międzynarodową i krajową mobilnością studentów. W ocenianej jednostce każdy Instytut

posiada swojego koordynatora ds. wymian. Oceniana jednostka uczestniczy przede wszystkim w programie wymiany międzynarodowej LLP Erasmus. Na podstawie dostarczonych danych przez ocenianą jednostkę z roku na rok obserwuje się stałe zainteresowanie studentów wyjazdami w ramach wskazanego powyżej programu. Skala wyjazdów studentów na wymiany międzynarodowe jest zadowalająca, a sama jednostka plasuje się pod tym względem na drugim miejscu w Uczelni i osiąga pułap do 30% wszystkich wyjazdów na studia w Uniwersytecie Opolskim, co należy ocenić pozytywnie. Wydział aktywnie promuje mobilność studencką w szczególności międzynarodową wykorzystując do tego specjalną stronę internetową poświęconą wymianie w ramach programu Erasmus, która dostępna jest również w języku angielskim, dyżury pełnomocników zajmujących się programami wymiany, na których udzielają studentom pomocy i porad, oraz różnego rodzaju materiały poligraficzne, takie jak plakaty czy ulotki. Ważnym źródłem informacji na temat możliwości wyjazdów jest zdaniem studentów ERASMUS DAY, podczas którego na Uczelni promowana jest międzynarodowa mobilność studentów. Wszystkie wyżej wskazane działania promocyjne należy ocenić jednoznacznie pozytywnie. W opinii studentów programy wymiany i podpisane przez Wydział umowy w tym zakresie dostosowane są do specyfiki studiów oraz ich oczekiwań. Studenci wyrazili opinię, iż dostęp do informacji na temat programów wymiany jest bardzo dobry. Studenci bardzo wysoko ocenili kompetencje osób zajmujących się na Wydziale programem wymiany ERASMUS twierdząc, iż są to osoby pomocne, z których pomocy chętnie korzystają. Nabór do programu LLP ERASMUS prowadzony jest w poszczególnych Instytutach. Głównymi czynnikami branymi pod uwagę przy kwalifikacji do wyjazdu w ramach programu ERASMUS są kolejno determinacja wnioskującego, średnia ocen, która nie jest jednak warunkiem zaporowym, ukończony pierwszy rok studiów, znajomość języka obcego oraz rozmowa kwalifikacyjna. Kryteria rekrutacji są znane w środowisku studenckich dzięki bardzo dobrej polityce informacyjnej Wydziału. Zdaniem studentów są one jasne, sprawiedliwe i transparentne, co należy potwierdzić i ocenić pozytywnie. Studenci podczas spotkania z zespołem oceniającym na pytanie dotyczące uznawalności osiągnięć wyrazili pochlebne opinie we wskazanym temacie oraz nie zgłosili problemów z nim związanych. Na Wydziale Filologicznym kursy mające stanowić podstawę zaliczenia semestru lub roku studiów w macierzystej uczelni są sprawdzane pod kontem ich uznawalności przed wyjazdem studenta. Student już na etapie przygotowań do wyjazdu ma wiedzę na temat, jakie kursy zostaną mu zaliczone. Koordynatorzy instytutowi aktywnie wspierają studentów w dążeniu do uznawalności jak największej ilości kursów. Oceniana jednostka respektuje zasadę uznawalności osiągnięć i nie stwarza w tym zakresie sytuacji

utrudniających realne wykorzystanie możliwości mobilności międzynarodowej studentów, co zasługuje na pozytywną notę

Doktoranci także uczestniczą w wymianie międzynarodowej przede wszystkim z inicjatyw własnej i opiekunów / promotorów. Wydział organizuje udział doktorantów w międzynarodowej Szkole Letniej. Doktoranci mogą także uczestniczyć w programie Erasmus, choć jak wynika z rozmowy z pracownikami odpowiedzialnymi za ten program, wielu doktorantów uczestniczyło w nim jeszcze jako studenci i dlatego na studiach doktoranckich stosunkowo mało osób uczestniczy w Erasmusie.

3) Ocena skali i związku współpracy krajowej oraz międzynarodowej z ośrodkami akademickimi na prowadzone kształcenie i działalność naukowo-badawczą.

Są to w przypadku Wydziału Filologicznego działania o długiej tradycji, realne, o dużej skali, dobrze organizowane i doceniane przez słuchaczy (studentów, doktorantów) i Władze Uczelni. Wymieniona powyżej w punkcie 1. działania wskazują ponadto na ściśle powiązania współpracy zagranicznej w obszarach nauki i dydaktyki. Przykładowo – m.in. w ramach projektu realizowanego z Uniwersytetem w Ołomuńcu „Polsko-czeskie partnerstwo kulturowo-dydaktyczne” wprowadzono w IFP dwa nowe przedmioty (Czeski film fabularny i Czeski film animowany), studenci slawistyki uczestniczyli też w 3 konferencjach organizowanych przez Uniwersytet Palackiego w Ołomuńcu. W ramach grantu Funduszu Wyszehradzkiego dla studentów slawistyki wprowadzono przedmiot „Literatury emigracyjne państw Grupy Wyszehradzkiej i innych narodów słowiańskich”, na który zapraszani byli z wykładami gościnnymi wykładowcy z Czech, Słowacji i Węgier.

Jednostka bardzo ściśle współpracuje z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami akademickimi.

Raport samooceny oraz udostępnione sprawozdania z działalności naukowo-badawczej przynoszą na ten temat wyczerpujące informacje (s. 28-33 to zestawienie tabelaryczne na temat współpracy międzynarodowej, z uwzględnieniem wpływu jej czynników na proces dydaktyczny, w tym formułowanie i realizację programów kształcenia i jego efektów). Tu tylko informacje o charakterze przykładu: w samym tylko Instytucie Filologii Wschodniosłowiańskiej realizowane są 3 międzynarodowe programy badawcze: 1. Przyimki słowiańskie w synchronii i diachronii – morfologia i składnia; 2. Językowo-kulturowy obraz świata Słowian na tle porównawczym i 3. Rusycystyka wirtualna; ten ostatni program, poświęcony wykorzystywaniu różnych form e-learningu w procesie nauczania języków

obcych, ma bezpośredni związek z procesem dydaktycznym. Program ten koordynowany jest przez Instytut Sławistyki Uniwersytetu Poczdamskiego we współpracy z Uniwersytetem Moskiewskim, a współpraca ta przyniosła m.in. wymianę wykładowców i doświadczeń w zakresie wykorzystania technik multimedialnych w nauczaniu języka rosyjskiego jako obcego. Umowa z Uniwersytetem w Ołomuńcu i wspólna aplikacja o grant unijny na realizację tematu „Młodzież na rzecz pogranicza” stwarzają podstawy do rozszerzenia i wzmocnienia oferty dydaktycznej IFW zwłaszcza na specjalności Języki obce w turystyce. Aneks do umowy między UO i Uniwersytetem w Białgorodzie stwarza możliwość opracowania wspólnych programów nauczania, materiałów i pomocy dydaktycznych, wymiany wykładowców. Instytut jest regularnie odwiedzany przez wykładowców z Rosji, Czech i Niemiec, prowadzących zajęcia ze studentami IFW. Analogiczna bogata współpraca dotyczy filologii zachodnioeuropejskich. Jak wspomniano wyżej na Wydziale odbywają się regularnie wykłady profesorów zagranicznych, Wydział Filologiczny odwiedzany jest także przez kadrę naukową z innych ośrodków uniwersyteckich w Polsce, którzy prowadzą zajęcia lub wykłady dla studentów WF.

4. Ocena zakresu i wyników współpracy jednostki z otoczeniem społeczno-gospodarczym w celu zapewnienia możliwości osiągnięcia właściwych efektów kształcenia.

Wydział prowadzi współpracę nie tylko z ośrodkami akademickimi poprzez podejmowanie wspólnych projektów badawczych oraz wspólne publikacje. Współpracuje także aktywnie z różnymi instytucjami społecznymi, tworząc w ten sposób studentom warunki do nabywania praktycznych umiejętności w różnych obszarach, np. podczas odbywanych praktyk zawodowych (uwagi o nich poniżej). Szereg inicjatyw podejmowanych przez Wydział zmierza do – z jednej strony – podnoszenia jakości dydaktyki uczelnianej (otwarte dla studentów wykłady i seminaria) oraz, z drugiej strony, do inicjowania i inspirowania zespołowych prac badawczych w kooperacji z różnymi ośrodkami i jednostkami badawczymi w regionie.

Przykładowo: współpraca z Radą Języka Polskiego w ramach Komisji Języka Prawnego ma duże znaczenie w usuwaniu przeszkód i barier w komunikowaniu w urzędzie. Podobnie prowadzenie warsztatów nt. poprawności redagowania pism urzędowych dla kadry kierowniczej Urzędu Wojewódzkiego w Opolu oraz urzędów pracy. Celem jest osiągnięcie wysokiej kompetencji językowo-stylistycznej w komunikowaniu publicznym. Współpraca ze szkołami związana z krzewieniem kultury języka i popularyzowaniem wiedzy o języku narodowym pozwala na bogacenie warsztatu nauczyciela polonisty. Następnym zadaniem,

realizowanym przez pracowników Wydziału, jest wypracowanie u młodego pokolenia postawy rozwijania i doskonalenia wiedzy nt. „małej ojczyzny” i dobrze pojętego regionalizmu oraz dbałość o zachowanie dziedzictwa kulturowego. Studenci dzięki współpracy z licznymi ośrodkami krajowymi i zagranicznymi mają możliwość pogłębiania kompetencji językowej, nabywanie umiejętności kooperacji z partnerami zewnętrznymi oraz rozwijanie zdolności interpersonalnych. Pracownicy stanowią gremia w rozmaitych konkursach, prowadzą otwarte warsztaty, a także szeroką działalność edukacyjną i kulturalną – m.in. w zakresie redagowania i wydawania czasopism specjalistycznych, inicjowania, organizowania i wspierania przeglądów, pokazów, spotkań autorskich, przeglądów i konkursów, festiwali, konferencji i sympozjów naukowych i popularnonaukowych.

Wydział współpracuje od wielu lat z licznymi instytucjami i organizacjami społeczno-kulturalnymi, np. z Muzeum Wsi Opolskiej, Stowarzyszeniem Twórców Ludowych, Domem Współpracy Polsko-Niemieckiej w Gliwicach i Opolu, Związkiem Śląskich Rolników w Opolu, Stowarzyszeniem Współpracy Polska-Wschód, Muzeum Miejskim im. M. Chroboka w Rudzie Śląskiej, WDK w Bielsku-Białej, Centrum Kultury w Bukowinie Tatrzańskiej, Małopolskim Centrum Kultury SOKÓŁ w Nowym Sączu, Opolskim i Śląskim Kuratorium Oświaty, bibliotekami, władzami lokalnymi, miejskimi itp. województw opolskiego i śląskiego. Pracownicy jednostki pomagają w merytorycznym opracowaniu, przygotowaniu i ocenie wielu inicjatyw kulturalnych w regionie, takich jak: Wojewódzki Przegląd Zespołów Kolędniczych „Herody”, Wojewódzki Konkurs Gawędziarski „Śląskie Beranie” dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów, Gminny Konkurs „Mówię Gwarą Śląską”. Nawiązaniu kontaktów germanistyki opolskiej z szerszym niemieckojęzycznym środowiskiem naukowym służą regularnie organizowane spotkania oraz międzynarodowe konferencje naukowe.

Na s. 34-40 Raportu samooceny wymieniono 73 formy współpracy, niekiedy o charakterze długofalowym i wieloaspektowym.

Koniecznym jest podkreślić, iż tego typu kontakty czy prezentacje oraz np. praktyki zawodowe mają także ważny aspekt – pozwalają przedstawić Wydział, jego pracowników, doktorantów, studentów i absolwentów nie tylko jako zasługujących na uwagę adresatów grantów, stypendiów czy innych form wsparcia finansowego działalności naukowo-badawczej i dydaktycznej (np. ze strony prywatnych przedsiębiorstw). Promują również absolwentów Uczelni jako potencjalnych i atrakcyjnych pracowników przedsiębiorstw czy

instytucji. Uczelnia opolska należy do nie tak znowu dużej grupy uniwersytetów „bezprymiotnikowych” i umiejętnie kreuje swoje logo, będące zarazem czytelną ofertą dla sponsorów i pracodawców. A także – dla przyszłych studentów.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego ¹

Kryterium spełniono w stopniu pełnym

Syntetyczne opisy kryteriów szczegółowych¹

1) Studenci, doktoranci i pracownicy jednostki uczestniczą w programach międzynarodowych w stopniu zauważalnym. Jednak udział doktorantów w wymianie międzynarodowej opiera się głównie na ich własnej inicjatywie, przy czym Wydział zachęca doktorantów do udziału w Szkole Letniej i programie Erasmus.

2) Współpraca międzynarodowa rozwija się prężnie od wielu lat i to wielopoziomowo, współpraca badawcza między naukowcami, ale następuje także internacjonalizacja studiów wszystkich trzech stopni.

3) Znaczenie współpracy międzynarodowej na badania naukowe w ocenianej jednostce są istotne, pozwalają one na poszerzenie i pogłębienie badań, sprzyjają także upowszechnieniu efektów badań naukowych badaczy opolskich za granicą.

4) Współpraca z otoczeniem ma już swoją ustaloną, istotną pozycję, należy ją jednak jeszcze intensywnie poszerzyć.

7. Wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne zapewniane przez jednostkę studentom i doktorantom w procesie uzyskiwania efektów uczenia się

1) Ocena funkcjonującego w jednostce systemu opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej, w tym stopnia uwzględnienia potrzeb osób niepełnosprawnych. Ocena udziału studentów i doktorantów w weryfikacji prawidłowości działania tego systemu.

Studenci mają publiczny dostęp do aktualnych informacji związanych z organizacją i procedurami toku studiów, informacji o programach kształcenia oraz zakładanych efektach kształcenia. Wszelkie informacje i aktualności publikowane są na stronach internetowych instytutów oraz stronie internetowej Wydziału oraz w postaci ogłoszeń na tablicach

informacyjnych. Studenci wysoko oceniają funkcjonowanie stron internetowych ocenianej jednostki. Wskazany stan rzeczy należy ocenić pozytywnie.

System oceniania studentów jest transparentny i niezmiennie respektowany. Regułą jest, iż zasady dotyczące oceny osiągnięć studentów w tym warunki przystąpienia do zaliczenia danych form zajęć oraz zasady w nich uczestniczenia są podawane na pierwszych możliwych zajęciach oraz nie zmieniają się bez pełnej aprobaty studentów tworzących daną grupę zajęciową. Studenci w rozmowie z zespołem oceniającym uznali system oceniania obowiązujący na Wydziale za sprawiedliwy i nie wskazali sytuacji konfliktowych na tym tle, co ocenia się pozytywnie.

W ocenianej jednostce studenci uzyskują odpowiednie wsparcie w trakcie procesu dyplomowania. Posiadają swobodę w doborze tematu pracy dyplomowej oraz niezbędną pomoc od pracowników naukowych, co potwierdzają w rozmowie z zespołem oceniającym. Wybór promotora odbywa się poprzez zapisy na konkretne seminaria. W ocenianej jednostce stosuje się różne sposoby zapisu na seminaria, niejednokrotnie jest to system „kto pierwszy ten lepszy” lecz nie jest to regułą. Niektórzy prowadzący ustanawiają dodatkowe warunki przystąpienia do seminarium, takie jak średnia, osiągnięcia lub rozmowa kwalifikacyjna. Wypracowane zasady wyboru promotora uznać należy za przejrzyste, sprawiedliwe i ocenić pozytywnie.

Wydział prócz przedmiotów obowiązkowych oferuje również przedmioty do wyboru w postaci przedmiotów specjalistycznych lub zamiennych. W opinii studentów wyrażonej w rozmowie z zespołem oceniającym przedmiotów obieralnych jest wystarczająco dużo, z czego są zadowoleni i nie oczekują zmian w tym zakresie, co należy ocenić pozytywnie

Terminy sesji egzaminacyjnych, czas i miejsca konsultacji z pracownikami naukowo - dydaktycznymi Wydziału są powszechnie znane i skrupulatnie ogłaszane przez prowadzących ocenianej jednostki na stronach instytutów lub w gablotach znajdujących się na Wydziale. Studenci ocenianego Wydziału mają możliwość wcześniejszego zapoznania się z sylabusami przedmiotów, ponieważ są one w dostatecznym stopniu i w odpowiednim czasie publikowane na stronach internetowych Instytutów, profilach prowadzących lub w gablotach, co należy ocenić jednoznacznie pozytywnie. Studenci oceniają pozytywnie sylabusy przedmiotów, z którymi mieli styczność. Oceniana jednostka publikuje harmonogram oferowanych kursów, który znany jest studentom i oceniany przez nich pozytywnie.

Studenci ocenianego kierunku mają możliwość korzystania z osobistych konsultacji z pracownikami naukowo-dydaktycznymi. Dyżury odbywają się zgodnie z planem, który jest ogólnodostępny i znany studentom. W razie odwołania konsultacji informacje o tym są podawane wywieszane są w sposób zwyczajowy na drzwiach z odpowiednim wyprzedzeniem, co ocenia się pozytywnie. Na uwagę zasługuje dostosowanie miejsca i czasu odbywania dyżurów szczególnie do potrzeb studentów studiów niestacjonarnych. Dyżury pracowników Wydziału odbywają się w odpowiednim wymiarze godzin w tygodniu oraz w weekendy. Studenci mają sposobność umawiania się z prowadzącymi również poza godzinami konsultacji, co jest częstą i chwaloną przez studentów praktyką. Kontakt z prowadzącymi różne formy zajęciowe ułatwiony jest również za sprawą wykorzystywania do tego celu poczty elektronicznej i telefonów komórkowych.

Władze Wydziału jak i władze Uczelni w szczególności osoby odpowiedzialne za sprawy studenckie umożliwiają studentom kontakt ze sobą poprzez odbywanie cotygodniowych dyżurów dostosowanych do planów i potrzeb studentów. Dyżury władz odbywają się planowo i częstokroć są miejscem gdzie student znajduje pomoc w codziennych problemach związanych tokiem studiów. Studenci w szczególności korzystają z godzin konsultacji Prodziekana ds. studenckich, co potwierdzają w rozmowie z zespołem oceniającym.

Studenci mają możliwość korzystania z bazy dydaktycznej ocenianego kierunku poza godzinami zajęć, co dotyczy zarówno sal dydaktycznych jak i sal wyposażonych w specjalistyczny sprzęt w tym komputerowy, co zasługuje na pozytywną ocenę.

Plany zajęć w stopniu zadowalającym zapewniają warunki do efektywnego kształcenia i nauki, co należy ocenić pozytywnie. Nie dostrzega się dużych dysproporcji pomiędzy planami zajęć oraz nie notuje opinii studentów o długotrwałych przerwach pomiędzy poszczególnymi zajęciami. Niektórzy tylko studenci w rozmowie z zespołem oceniającym zgłosili problem dużych luk pomiędzy poszczególnymi zajęciami, co jak stwierdzono w rozmowie jest specyfiką niektórych tylko kierunków i lat studiów oraz powiązane jest z problemami lokalowymi Wydziału.

2) Ocena podejmowanych działań zapobiegawczych i rozwiązywania sytuacji konfliktowych w jednostce oraz efektywności systemu rozpatrywania skarg studentów, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych.

Obsługa administracyjna Wydziału jest oceniana przez studentów bardzo pozytywnie. Godziny obsługi dziekanatu nie są zadowalające dla studentów, którzy postulują ich wydłużenie i uruchomienia dziekanatu w poniedziałek biorąc pod uwagę studentów seminarzystów mających zajęcia jedynie w poniedziałki. Studenci uważają osoby pracujące w komórkach zajmujących się ich obsługą za miłe, pomocne oraz kompetentne. Nie notuje się większych problemów związanych z obsługą administracyjną ocenianej jednostki, co stwierdzono w rozmowach z pracownikami administracyjnymi, studentami oraz wizytacją pomieszczeń pracy administracji.

Studia doktoranckie na Wydziale mają charakter dość kameralny co sprzyja współpracy doktorantów z ich opiekunami / promotorami. Program studiów zapewnia w tym zakresie sporą elastyczność. Doktoranci uważają tę współpracę za bardzo owocną. Większość opiekunów / promotorów jest bardzo pomocna i dostępna dla doktorantów (np. sprawdzają artykuły przed przesłaniem do recenzji).

W odczuciu doktorantów na Wydziale nie występują procedury rozwiązywania konfliktów. Ciężar działań w przypadku sytuacji konfliktowych spoczywa na promotorach, Kierowniku Studiów i władzach dziekańskich. Regulamin studiów doktoranckich przewiduje procedurę egzaminu komisyjnego.

3) Ocena działalności samorządu studentów, doktorantów oraz organizacji ich zrzeszających.

W zakresie wsparcia materialnego uczelnia posiada kompletny system pomocy materialnej dla studentów. Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej i współpraca w tym zakresie z przedstawicielami studentów odbywa się w pełni zgodnie z obowiązującymi przepisami Ustawy. Uczelnia spełnia wymagania zawarte w art. 174 ust. 2 i art. 179 ust. 2 Ustawy. Zachowane są właściwe proporcje w podziale środków, których wymaga art. 174 ust. 4 Ustawy. System pomocy materialnej oferowany studentom działa bez większych zastrzeżeń jest racjonalny i przejrzysty oraz nie notuje się większych opóźnień w wypłacie świadczeń dla studentów wizytowanego Wydziału, co potwierdzają studenci w rozmowie z zespołem oceniającym. Świadczenia wypłacane są regularnie, co miesiąc. Na pozytywną ocenę zasługuje wprowadzenie możliwości składania wniosków o stypendium socjalne na bieżąco tj. przez cały okres trwania roku akademickiego, co umożliwi wypłacenie studentowi stypendium po raz pierwszy nawet w trakcie roku, kiedy jego sytuacja materialna ulegnie pogorszeniu. Godnym pozytywnej oceny jest również wprowadzona przepisami regulaminu

ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów możliwość wypłacania stypendium przez 10 miesięcy o ile pozwalają na to środki finansowe. Wartym uwagi i pochwały jest również zasada kreowania kryteriów przyznawania stypendiów Rektora dla najlepszych studentów przez Samorząd Studencki i ich implementowanie na poziomie całej Uczelni mocą uchwały Senatu.

Na ocenianym Wydziale stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu Postępowania Administracyjnego w odniesieniu do wydawania decyzji administracyjnych związanych z przyznawaniem świadczeń pomocy materialnej, co należy ocenić pozytywnie.

W Uczelni funkcjonuje dwustopniowy model decyzyjny związany z przyznawaniem pomocy materialnej dla studentów. Na stopniu Uczelni funkcjonuje Odwoławcza Komisja Stypendialna wyposażona przez Rektora decyzją w kompetencje do rozpatrywania odwołań od decyzji wydanych przez działające na stopniu wydziałów Wydziałowe Komisje Stypendialne. W ocenianej jednostce funkcjonuje powołana przez Dziekana Wydziałowa Komisja Stypendialna wyposażona w kompetencje do przyznawania pomocy materialnej na wniosek właściwego wydziałowego organu samorządu studenckiego. Spełniona jest zasada, iż większość składu komisji, o których wspomniano wyżej stanowią studenci, o czym mowa w art. 177 ust. 3 Ustawy. Komisje działają zgodnie z przepisami Ustawy na podstawie czytelnych i powszechnie znanych procedur ogłaszanych na stronach internetowych Wydziału i obwieszczeniach w gablotach. Przewodniczącym Wydziałowej Komisji Stypendialnej jest student wybrany w wyborach przez większość składu komisji. Notuje się bardzo duży udział samorządu studenckiego na stopniu wydziału w przyznawaniu pomocy materialnej, co wynika z przedstawionych przez jednostkę protokołów z posiedzeń. Studenci wyrażają zadowolenie i poparcie dla formy i procedur działania systemu przyznawania pomocy materialnej i uważają ten system za wydajny i sprawiedliwy, jeśli chodzi o przepisy kreowane na poziomie Uczelni. Za niesprawiedliwą uważają studenci nowelizację Ustawy dotyczącą stypendiów naukowych, czemu dali wyraz podczas spotkania z zespołem oceniającym. Co więcej studenci chwalą politykę informacyjną w zakresie wsparcia materialnego dla studentów wskazując liczne źródła informacji na ten temat w szczególności stronę internetową Wydziału. Studenci pozytywnie oceniają wysokość stypendiów oferowanych przez ocenianą jednostkę.

Na Wydziale zupełnie nie występują stypendia doktoranckie. Co więcej Wydział nie podjął jakichkolwiek działań związanych z dystrybucją środków na zwiększenie stypendium

doktoranckiego dla 30% najlepszych doktorantów, które zgodnie z normą art. 200a ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym mogą przysługiwać najlepszym doktorantom także nie otrzymującym stypendium doktoranckiego. Jak wynika z rozmów ani doktoranci, ani Kierownik studiów doktoranckich o środkach dostępnych w ramach rzeczzonego art. 200a nic nie wiedzieli. Według Kierownik studiów doktoranckich Wydział nie otrzymał informacji o wspomnianych środkach, ani tym bardziej o regulaminie ich przyznawania na Uniwersytecie.

System przyznawania stypendiów dla najlepszych doktorantów jest przejrzysty i opiera się przede wszystkim na kryteriach uwzględniających dorobek naukowy (publikacje, udział w konferencjach) jak i średnią ocen oraz opinię opiekuna/promotora. Podczas spotkania doktoranci zwracali uwagę na nieproporcjonalnie dużą liczbę punktów za działalność w Samorządzie Doktorantów, co już zostało skorygowane poprzez zmianę regulaminu z 29 marca 2012 r. Natomiast nadal przyznawanie stypendiów opiera się na wspólnej liście rankingowej przygotowywanej przez Uczelnianą Komisję Stypendialną Doktorantów (UKSD). Zdaniem doktorantów Wydziału ze względu na specyfikę pracy naukowej, a przez to formę dorobku naukowego, rankingi powinny mieć charakter wydziałowy. Zgodnie z protokołem UKSD z 8 listopada 2011 w r. a. 2011/12 na 43 stypendia (13 dla I r. i po 10 dla każdego z 3 progów dla lat II-IV) 11 uzyskali doktoranci Wydziału Filologicznego. Doktoranci podkreślają problem ze zbyt małą liczbą stypendiów w ogóle (brak stypendiów doktoranckich), co zmusza większość osób do pracy zarobkowej, bardzo często poza zawodem.

Warto podkreślić, że doktoranci uzyskali środki w ramach dotacji celowej na prowadzenie badań służących rozwojowi młodych naukowców i doktorantów. W 2011 r. dofinansowano 26 wniosków doktoranckich kwotami od 300 do 2000 zł (średnia ok. 800 zł). Procedura konkursowa była przejrzysta i do minimum ograniczała zbędne formalności (po zapoznaniu się z kilkoma ocenionymi wnioskami). Uwzględniano zarówno dotychczasowy dorobek doktorantów jak i cel wykorzystania środków z dotacji, istotnym kryterium było także wszechście przewodu. Kwoty wsparcia zróżnicowano m.in. na podstawie dorobku, tak by nawet osoby ze skromnym dorobkiem mogły uzyskać niewielkie wsparcie. W ramach dotacji przeznaczono także środki na Konferencję naukową *Obrazy świata – świat w obrazach. Literatura –język - kultura* dla doktorantów Wydziału organizowaną przez Kierownik studiów doktoranckich. Według doktorantów obecnych na spotkaniu uzyskanie innych środków z Wydziału (np. na wyjazd konferencyjny) jest bardzo trudne i praktycznie nieosiągalne. Dlatego nowa dotacja jak i sposób jej dystrybucji została przez nich przyjęta z

dużym zadowoleniem. Jedynie obowiązek przekazania zakupionych w jej ramach środków i materiałów (głównie książek) do jednostki uznają za kłopotliwy.

Najlepszy doktorant Wydziału może liczyć na stypendium ufundowane przez jednego z przedsiębiorców z jego inicjatywy. Wymagane jest sprawozdanie i ukończenie pracy doktorskiej w terminie. Według informacji od Kierownik studiów doktoranckich łącznie z takim stypendium skorzystały 4 osoby (przy czym pierwsze stypendium miało charakter pracy zamawianej).

W ocenianej jednostce funkcjonuje instytucja opiekuna praktyk w każdym z instytutów. Podczas wizytacji na Wydziale Filologicznym zespół oceniający spotkał się ze wszystkimi opiekunami praktyk. Ustrój praktyk zawodowych oraz zadania opiekunów praktyk i innych osób reguluje załącznik nr 1 do zarządzenia nr 11/2012 Rektora UO z dnia 3 kwietnia 2012 roku – Regulamin odbywania obowiązkowych praktyk studenckich. Szczegółowe zasady dotyczące odbywania i zaliczania praktyk zawodowych znajdują się w programach praktyk przyjmowanych przez Radę Wydziału ocenianej jednostki oraz programach kształcenia i planach studiów. W Uniwersytecie Opolskim funkcjonuje dualistyczna struktura obsługi praktyk studenckich. Za formalną stronę organizacji praktyk studenckich odpowiada Zakład Praktyk Międzywydziałowego Centrum Kształcenia i Doskonalenia Pedagogicznego, zaś za stronę merytoryczną opiekunowie praktyk w poszczególnych jednostkach. Struktura taka z jednej strony pozwala odciążyć pracujących wolontarystycznie opiekunów praktyk z pracy administracyjnej z drugiej zaś strony może powodować niejasności i konflikty pomiędzy dwiema istniejącymi strukturami, co zgłosili opiekunowie praktyk na spotkaniu z zespołem oceniającym. Niemniej jednak tak funkcjonujący system uznać należy za racjonalny i ocenić pozytywnie. Na ocenianym Wydziale organizuje się spotkania informacyjne dotyczące praktyk zawodowych oraz bieżące konsultacje z opiekunami praktyk, na których studenci mogą uzyskać informacje na temat zasad zaliczania praktyk oraz uzyskać podpowiedzi, co do miejsc, w których warto odbyć praktykę, co ocenia się pozytywnie. Studenci w rozmowie z zespołem oceniającym pozytywnie ocenili pracę opiekunów praktyk uznając ich za kompetentnych, skłonnych do pomocy oraz stosujących w sposób czytelny i sprawiedliwy zasady zaliczania praktyk. W jednostce studenci nie uzyskują wsparcia w organizacji praktyk zawodowych. Student zobowiązany jest do organizowania praktyk we własnym zakresie, co potwierdzają zarówno studenci jak i opiekunowie praktyk obecni na spotkaniach z zespołem oceniającym. Jednocześnie studenci uznają taki sposób organizowania praktyk za pożądany i nie zgłaszają do niego uwag. Jednostka nie prowadzi bazy danych instytucji, w których praktyka dla studentów jest zalecana. Praktyki dla studentów często bywają wypadkową

prywatnych kontaktów opiekunów praktyk lub efektem starań samych studentów. Opiekunowie praktyk prowadzą własne bazy danych, które jednak nie spełniają wymagań rozwiązania systemowego. Studenci w rozmowie z zespołem oceniającym pozytywnie ocenili formalne zasady zaliczania praktyk zawodowych, niemniej jednak zgłosili też szereg uwag do zasad odbywania praktyk w konkretnych Instytutach i tak na przykład ilość godzin praktyki na specjalności nauczycielskiej ocenili jako zbyt dużą i mało realną do zrealizowania. Studenci skrytykowali obowiązkowe praktyki po I roku studiów na filologii rosyjskiej od podstaw, argumentując, iż niepodobnym jest odbywać praktyki nie posiadając dobrej znajomości języka. Studenci w rozmowie z zespołem oceniającym ocenili dostępność informacji o praktykach jako powyżej ich oczekiwań. Informacje udostępniane są na specjalnie w tym celu stworzonej stronie internetowej Zakładu Praktyk, na której student znajduje kompleksową informację o praktykach oraz wszelkie niezbędne wzory dokumentów. Informacje udostępniane są również za pośrednictwem opiekunów praktyk oraz w gablotach informacyjnych na Wydziale. Zasady odbywania praktyk znajdujące się na dostępnych kanałach informacji są czytelne oraz jasne dla postronnego odbiorcy, co należy ocenić pozytywnie. W rozmowie studentów z zespołem oceniającym wyrazili oni negatywną opinię na temat stopnia współpracy Wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym uznając je za niewidoczną.

W Uniwersytecie Opolskim funkcjonuje samorząd studencki działający przez swoje organy na podstawie uchwalonego przez siebie Regulaminu, którego zgodność z Ustawą i Statutem stwierdził Senat Uczelni na podstawie art. 202 ust. 4 Ustawy. Regulamin spełnia przesłanki Ustawowe co do swojej treści. Samorząd studencki działa na poziomie Uczelni i wydziałów.

W trakcie przeprowadzanej wizytacji odbyło się jedno spotkanie z przedstawicielami wydziałowego samorządu studenckiego, na którym to uzyskano poniższe informacje, a następnie zweryfikowano je w oparciu o dostarczone dokumenty, jak również inne odbyte rozmowy.

Wydział nie spełnia wymagania Ustawy z art. 67 ust. 4 co do odpowiedniego minimalnego udziału przedstawicieli studentów i doktorantów w Radzie Wydziału Filologicznego, co należy ocenić jednoznacznie negatywnie i wprowadzić niezwłoczne zmiany zmierzające do zlikwidowania stanu niezgodnego z ustawą. W chwili obecnej w Radzie Wydziału ocenianej jednostki zasiada 9 przedstawicieli studentów i doktorantów. Do

uzyskania zgodności z ustawą wymagane jest zasiadanie w niej, co najmniej 12 przedstawicieli w liczbie proporcjonalnej do liczebności danych grup na Wydziale. Przedstawiciele studentów uczęszczają na posiedzenia Rady Wydziału, są na nią w prawidłowy sposób zapraszani oraz otrzymują odpowiednio wcześniej wszelkie dokumenty, które są na nich omawiane. Studenci traktowani są na posiedzeniach w sposób neutralny. Studenci wykazują się małą aktywnością na posiedzeniach rady podstawowej jednostki organizacyjnej. Przedstawiciele studentów nie są zachęceni do wyrażania swoich opinii w szczególności na tematy spraw studenckich i kształcenia, co ocenia się negatywnie. W rozmowie z zespołem oceniającym przedstawiciele studentów poinformowali o nie konsultowaniu z nimi spraw ważnych dla wydziału, jak również spraw ważnych dla studentów oraz nie uwzględnianiu ich opinii w ostatecznych decyzjach dotyczących Wydziału, co zasługuje na notę negatywną. Głęboko oczekiwanym po stronie studentów jest włączenie ich w procesy decyzyjne w ocenianej jednostce, co zasługuje na poparcie.

Uczelnia zapewnia odpowiedni udział przedstawicieli studentów w organach dyscyplinarnych Uczelni w tym w komisji dyscyplinarnej dla studentów i odwoławczej komisji dyscyplinarnej dla studentów.

Wydział nie zapewnia na potrzeby działalności ustawowej i regulaminowej wydziałowego samorządu studenckiego niezbędnej bazy lokalowej wyposażonej w sprzęt biurowy, telefon stacjonarny i inne środki trwale potrzebne do prawidłowego funkcjonowania, co potwierdzają członkowie samorządu studenckiego w rozmowie z zespołem oceniającym i co zasługuje na negatywną ocenę. Tym samym stwierdzić należy, iż oceniany Wydział nie spełnia wymogów ustawowych z art. 202 ust. 8 co stanowi znaczące naruszenie. Zgodnie z powszechną praktyką w obszarze szkolnictwa wyższego w Polsce samorząd studencki jako reprezentant wszystkich studentów powinien posiadać własną siedzibę, będącą miejscem pracy na rzecz innych, wymiany poglądów, przygotowywania inicjatyw i wykonywania zadań, które nakłada na niego Ustawa. Brak siedziby w znaczący sposób ogranicza, a niejednokrotnie może nawet uniemożliwić wypełnianie nakazanych prawem obowiązków. Idąc za argumentacją zawartą w stanowisku nr 52/07 Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego z dnia 11 kwietnia 2007 roku, należy stwierdzić, iż na organach każdej uczelni ciąży obowiązek określony w art. 202 ust. 8 ustawy, a przy ustalaniu rozmiarów środków materialnych niezbędnych należy mieć na uwadze z jednej strony zadania i kompetencje samorządu określone w ustawie, a z drugiej strony usprawiedliwione potrzeby samorządu studenckiego, uzależnione od wielkości uczelni i liczby studentów. Minimum,

które zapewnić powinien każdy wydział, w którym funkcjonuje samorząd studencki to pomieszczenie zapewniające niezakłóconą pracę wyposażone w meble i urządzenia techniczne uznawane dziś za niezbędne w każdym biurze (telefon, faks, komputer, drukarkę, kserokopiarkę i łącze internetowe), jak również zaopatrzenie w materiały biurowe oraz środki finansowe na działalność projektową i bieżącą. Biorąc pod uwagę ostatni wymieniony aspekt należy zwrócić uwagę, iż również w tym względzie oceniana jednostka znacząco odstaje od przyjętych i ugruntowanych już standardów w obszarze szkolnictwa wyższego w Polsce. Środki materialne w tym finansowe nie są zapewniane na potrzeby działalności przedstawicieli studentów w sposób systemowy. Władze wydziału nie wspierają finansowo działalności studenckiej, jak również środki przeznaczone na ten cel na poziomie Uczelni są tak skromne, iż nie wystarczają na zaspokojenie potrzeb jednostek wydziałowych samorządu studenckiego, co zasługuje na ocenę negatywną i niweczy zapisy ustawowe dotyczące działalności przedstawicieli studentów, co w konsekwencji stawia ocenianą jednostkę w sprzeczności z ustawą

Współpraca pomiędzy władzami Wydziału, a organami samorządu studenckiego jest znikoma. Kontakty charakteryzują się załatwianiem spraw koniecznych oraz nagłych i oceniane są przez samych członków samorządu studenckiego jako instrumentalne. Mimo wskazanych przez przedstawicieli studentów w rozmowie z zespołem oceniającym niedogodności ceniony jest przez nich kontakt z Dziekanem Wydziału oraz kierownikiem administracyjnym Dziekanatu, który dostępny jest dla nich w każdej chwili, a sprawy często znaczące dla środowiska studenckiego załatwiane są z wolnej stopy, co zasługuje na ocenę pozytywną.

Samorząd studencki działa transparentnie i z poszanowaniem dla interesów studentów działając w pełni na ich korzyść. Przedstawiciele studentów nie biorą udziału w procesie kształtowania sylwetki absolwenta, planowanych efektów kształcenia poprzez udział w pracach nad planami studiów i programami kształcenia, co opisano w punktach poprzedzających. Oceniana jednostka nie przedstawiła stosownych dokumentów, jak również nie przytoczyła znaczących faktów ukazujących włączenie studentów w tworzenie programów kształcenia. Tym samym brak jest uprzednich opinii samorządu studenckiego na temat uchwalanych programów kształcenia wymaganych art. 68 ust.1 pkt. 2 ustawy co stanowi poważne naruszenie ustawy i może być poczytywane jako podstawa do odmówienia uchwaleniu programom kształcenia zgodności z przewidzianymi prawem procedurami.

Niemniej jednak Władze ocenianej jednostki zauważają braki w swoim działaniu i w rozmowach z zespołem oceniającym deklarują niezwłoczną poprawę zastanej sytuacji.

W Uniwersytecie Opolskim funkcjonuje Samorząd uczelniany oraz przedstawiciele doktorantów w radach wydziałów. Według osoby będącej przedstawicielem doktorantów wydziału w Samorządzie Doktorantów, rola Samorządu sprowadza się głównie do dysponowania Funduszem Pomocy Materialnej i opiniowaniu przepisów ogólnouczelnianych, tym samym organy samorządu nie wpływają zbyt mocno na sytuację na wydziale. Działania wydziałowe samorządu nie mogą liczyć na wsparcie materialne Wydziału. Z kolei kontakt z przedstawicielami doktorantów w Radzie Wydziału jest utrudniony. Osoby te nie przekazują informacji doktorantom wydziału i nie wykazują większej aktywności. Z rozmowy z doktorantami wynika, że przez wielu nie są nawet znani. W najbliższym czasie doktoranci mają wybierać nowych przedstawicieli w Radzie Wydziału. Kierownik Studiów Doktoranckich również uznaje aktywność przedstawicieli doktorantów w Radzie jako niską. W sprawach studiów częściej prowadzone są rozmowy z samorządem lub ogółem doktorantów. Niestety zdaniem samorządu ich propozycje dotyczące np. zmian w programie studiów uwzględniane są w zbyt małym zakresie. Ani Uczelnia, ani Wydział nie aktywizuje doktorantów do prac nad procesem kształcenia i weryfikacją jego jakości (np. nie zaproszono doktorantów do zespołu). Brakuje wsparcia organizacyjnego i materialnego dla działalności samorządu wykraczającej poza rozdział pomocy materialnej, czy opiniowanie dokumentów.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego ¹

Kryterium spełniono w pełni.

Syntetyczne opisy kryteriów szczegółowych¹

1) Jednostka ma wdrożony system opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej, uwzględniający także potrzeby osób niepełnosprawnych. Niestety nie przyznaje się na Wydziale stypendiów doktoranckich i nie przygotowano się zupełnie do dystrybucji środków w ramach art. 200a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Stypendia dla najlepszych doktorantów z funduszu pomocy materialnej są przyznawane wg jasnych kryteriów, ale zarazem na podstawie ogólnouczelnianej listy rankingowej. Natomiast dostęp doktorantów do środków z dotacji dla kadry do 35 r. ż. i doktorantów odbywa się na jasnych, projakościowych zasadach.

2) Jednostka ma efektywny, choć nieformalny, system rozpatrywania skarg i rozwiązywania sytuacji konfliktowych,

3) Jednostka wspiera działalność samorządu oraz organizacji zrzeszających studentów lub doktorantów i współpracuje z nimi; organy jednostki, podejmują aktywne działania mające na celu szerokie włączanie studentów oraz doktorantów i ich przedstawicieli do prac organów jednostki, komisji statutowych i doraźnych, zwłaszcza koncentrujących swoje prace wokół procesu dydaktycznego i spraw dotyczących studentów i doktorantów.

8. System wewnętrznych przepisów prawnych normujących proces zapewnienia jakości kształcenia.

Wewnętrzne uregulowania kształtujące zasady systemu zapewniania jakości w Uniwersytecie Opolskim sięgają 1997 r., kiedy to Senat przyjął Uchwałę nr 14/96-99 w sprawie wprowadzenia Uczelnianego Systemu Stymulacji i Oceny Jakości Kształcenia. Uchwała określa zasadnicze cele systemu (stymulowanie doskonalenia jakości kształcenia, podniesienie rangi pracy dydaktycznej, dostarczanie otoczeniu zewnętrznemu wiarygodnych informacji o jakości kształcenia) oraz wskazuje obszary podlegające ocenie: program kształcenia, jego realizację oraz wyniki kształcenia.

Instrumentami oceny jakości kształcenia uczyniono formalną dokumentację procesu dydaktycznego (m.in. programy studiów, określenie wymagań egzaminacyjnych, informacje dotyczące obsady zajęć), ankietyzację (studentów i absolwentów) oraz hospitacje. Ponadto określono zestaw wskaźników ilościowych (m. in. dane dotyczące powierzchni sal dydaktycznych przypadających na studenta, liczbę zajęć obowiązkowych przypadających na jednego studenta, udział zajęć fakultatywnych w ogólnej liczbie zajęć, etc.) pełniących rolę wspomagającą nadzór nad procesem kształcenia.

W dniu 5 marca 2012 wewnętrzne regulacje Uniwersytetu Opolskiego w tym obszarze zostały uzupełnione o Zarządzenie nr 8/2012 Rektora Uniwersytetu Opolskiego w sprawie uczelnianego systemu doskonalenia jakości kształcenia w Uniwersytecie Opolskim sankcjonujące powołanie Uczelnianego Zespołu ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia oraz odpowiednich zespołów wydziałowych.

Powyższe dokumenty w sposób pełny regulują zagadnienia związane z doskonaleniem jakości kształcenia, należy jednak zwrócić uwagę, że część postanowień wymaga ujednolicenia (np. Uchwała nr 14/96-99 Senatu Uniwersytetu Opolskiego precyzuje, że szczegółowe pytania ankiet kierowanych do absolwentów ustalają rady odpowiednich wydziałów, tymczasem – jak ustalono podczas wizytacji – jest to zadanie faktycznie realizowane przez Akademickie Centrum Karier).

Ponadto nie wszystkie wskaźniki ilościowe określone w przywołanej powyżej uchwale Senatu doczekały się określenia przez Radę Wydziału pożądanych wartości.

Dokumentacja prowadzonych działań zawarta jest najczęściej w protokołach odpowiednich organów jednostki - Wydziałowy Zespół ds. Doskonalenia Jakości Kształcenia został powołany niedawno (odpowiednie Zarządzenie Rektora weszło w życie 5 marca 2012 r.), w związku z czym zarówno ocena jego działań, jak i prowadzonej w tym obszarze dokumentacji byłaby przedwczesna.

Zdecydowanie najpełniejsza jest dokumentacja dotycząca procesu ankietyzacji, obejmująca szeroki wachlarz zestawień (w tym porównanie osiągniętych wyników z innymi wydziałami Uniwersytetu Opolskiego, rozkład ocen nauczycieli w zależności od zajmowanego stanowiska, etc.), jednakże badania te mają nadal charakter ilościowy, a nie jakościowy.

Podczas wizytacji w Uniwersytecie Opolskim poddano analizie następujące wewnętrzne akty prawne oraz wyciągnięto następujące wnioski.

Regulamin studiów został wprowadzony z poszanowaniem zasady zawartej w art. 161 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z dnia 27 lipca 2005 roku (Dz.U. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.) co potwierdzone zostało odpowiednią uchwałą uczelnianego organu uchwałodawczego samorządu studenckiego. Przepisy Regulaminu Studiów są zgodne z Ustawą.

Regulamin ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Uniwersytetu Opolskiego jest zgodny z ustawą i został wprowadzony z poszanowaniem zasady zawartej w art. 186 ust. 1 Ustawy, co potwierdzone zostało akceptacją treści odpowiedniego uczelnianego organu samorządu studenckiego.

Umowa o warunkach odpłatności za studia lub usługi edukacyjne szanuje równorzędność stron stosunku prawnego oraz nie zawiera postanowień uznanych przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za klauzule niedozwolone w umowach cywilnoprawnych. W Uczelni przestrzega się art. 160 ust. 3 Ustawy w zakresie szczegółowego określania warunków odpłatności za studia lub usługi edukacyjne w umowach pisemnych ze studentami. Uczelnia jest w trakcie podpisywania umów ze studentami stacjonarnymi.

Uczelnia prowadzi uczciwą politykę naliczania i pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne. Wewnętrzne akty prawne regulujące tą materię tj. Uchwała Senatu nr 35/2005-2008 w sprawie zasad pobierania oraz trybu i warunków zwalniania z opłat za usługi dydaktyczne studentów i doktorantów Uniwersytetu Opolskiego, jak również zarządzenie Rektora Uniwersytetu Opolskiego nr 14/2011 w sprawie wysokości opłat za usługi dydaktyczne oraz terminy ich pobierania w Uniwersytecie Opolskim są przykładami czytelności tworzenia wewnętrznych aktów prawnych. Umowy podpisywane ze studentami zawierają odniesienie do wymienionych powyżej aktów prawnych oraz Regulaminu Studiów, i wskazują miejsce gdzie są one powszechnie udostępnione dla studenta, co należy ocenić pozytywnie.

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego²

Kryterium spełniono w stopniu pełnym

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego:

Wewnętrzne przepisy tworzą w większości spójny system. Nie wszystkie wymagania określone w przywołanych powyżej dokumentach zostały spełnione.

X. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny instytucjonalnej

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
strategia rozwoju		X			

wewnętrzny system zapewnienia jakości		x			
cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji		X			
zasoby kadrowe, materialne i finansowe		X			
prorowadzenie badań naukowych	X				
współpraca krajowa i międzynarodowa		x			
system wsparcia studentów i doktorantów		X			
przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia,		x			

Odniesienie się do dokonanej przez jednostkę analizy SWOT w kontekście wyników przeprowadzonej oceny wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz oceny zasobów kadrowych, materialnych, działalności naukowej i międzynarodowej, współpracy z beneficjentami procesu kształcenia.

Raport samooceny charakteryzuje trafne określenie silnych i słabych punktów:

Mocną stroną wszystkich wymienionych jednostek jest silna, dobrze przygotowana, prężnie rozwijająca się kadra, która intensywnie współpracuje z wieloma krajowymi i zagranicznymi ośrodkami oraz różnego typu instytucjami w regionie i poza nim.

Kolejnym elementem świadczącym o mocnych stronach Wydziału jest jakość i liczba dorocznych publikacji oraz różnorodność i atrakcyjność proponowanych kierunków oraz specjalizacji, a także duża dynamika przemian – gotowość i elastyczność w wychodzeniu naprzeciw potrzebom społecznym.

Słabą stroną jest skuteczność w pozyskiwaniu grantów i w przypadku niektórych jednostek, przy dobrym wyposażeniu sprzętowym, trudna sytuacja lokalowa (gabinety pracowników, niewiele tzw. pozadydaktycznego miejsca dla studentów na Uczelni – miejsca na korytarzu, miejsca na posiłek między zajęciami),.

Szansę uparuje Wydział w zacieśnieniu współpracy międzyinstytutowej, międzywydziałowej i międzyuczelnianej oraz tworzeniu silnych zespołów badawczych i występowaniu o granty, a także w utrzymywaniu tendencji do szukania nowych, interesujących dla kandydatów kierunków studiów.

Głównym zagrożeniem jest przede wszystkim trudna sytuacja demograficzna.

Tak na poziomie instytutowym, jak i ogólnowydziałowym widać zdecydowaną przewagę mocnych stron i potencjalnych szans nad stronami słabymi i zagrożeniami. Ogólnie stwierdzić można, że Wydział Filologiczny jest wydziałem mocnym, stabilnym i gotowym walczyć o utrzymanie nie tylko swojej pozycji lidera – wydziału pierwszej kategorii, ale także walczyć o utrzymanie liczącej się w regionie jednostki uczelnianej pod względem naukowym i dydaktycznym.